

ВІСНИК *української громади в Хорватії* **VJESNIK** *ukrajinske zajednice u Hrvatskoj*

Загреб, 2014 - номер 33

Zagreb, 2014 - broj 33

Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Видавець: **Українська громада Республіки Хорватія**
Remetinečka cesta 79A, 10 000 Zagreb
Tel: 01/370-1939 ; Fax: 01/370-1936
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun u Hypo Alpe-Adria banci: 2500009-1102188395
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: 098/1933-288 ; e-mail: vjesnikuz@gmail.com ; ISSN 1847-327X
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1200 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**
Distribucija: **Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba**

За видавця: **Микола Застрижний**
За издавача: **Nikola Zastrižni**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Гралюк, Михайло Семенюк, Остап Филіма, Марія Мелешко, Оксана Стурко і Віктор Філіма**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Mihajlo Semenjuk, Ostap Filima, Marija Meleško, Oksana Sturko i Viktor Filima**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Коректор: **Єсенка Миськів**
Korektor: **Jesenska Mišktiv**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

NOVOSTI IZ SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

- 4 Održana 59. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.
- 4 OBAVIJEST UDRUGAMA NACIONALNIH MANJINA, svima. *Aleksandar Tolnauer*
- 6 STUPIO NA SNAGU NOVI ZAKON O UDRUGAMA.

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

- 7 Svečani prijem kod veleposlanika Ukrajine u RH Oлександра Levčenko povodom 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine. *Oksana Martinjuk*
- 8 U Zagrebu održana promocija zbirke pjesama za djecu "Ide svašta" Jurija i Darije Lisenko. *Veleposlanstvo Ukrajine u Republici Hrvatskoj*
- 8 Ділова зустріч у Вуковарі з депутатом парламенту Хорватії. *Тетяна Рамач*
- 9 Radni sastanak u Vukovaru sa saborskim zastupnikom za nacionalne manjine RH. *Tetjana Ramač*
- 10 U Zagrebu održana Izvještajno-izborna skupština Hrvatsko-ukrajinskog društva. *Slavko Burda*
- 11 Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske svake godine obilježava godišnjicu Holodomora u Ukrajini. *Slavko Burda*
- 12 100 років школі у Петрівцях. *Тетяна Рамач*
- 13 U Lipovljanima organiziran nastavak izučavanja ukrajinskog jezika u Osnovnoj školi "Josip Kozarac". *Ivan Semenjuk*
- 13 "Talisman za ukrajinske vojnike". *Mirjana Martić*
- 14 Поранені військовослужбовці з України прибули на лікування до Республіки Хорватія
- 14 Ukrajinski vojnici se liječe u Zagrebu
- 15 U Zagrebu održana VII. Središnja manifestacija Ukrajinaca u Hrvatskoj. *Slavko Burda*

DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA - ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ

- 19 Dan nacionalnih manjina u Zagrebu. *Slavko Burda*
- 19 9. Večer ukrajinske pjesme i plesa u Lipovljanima. *Ivan Semenjuk*
- 20 UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod uspješno prezentira ljepotu ukrajinskoga plesa. *Jasna Bek*
- 21 Nastupi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Taras Ševčenko" iz Kaniže. *Mirjana Has*
- 21 Вуковарський етно-ярмарок. *Тетяна Рамач*
- 22 Маніфестація в Рісці "Шевченко - сонце України". *Зінаїда Єнько*
- 23 Вперше українська пісня та "Гопак" на маніфестації угорців. *Оксана Мартинюк*

ЦЕРКВА - НАШ ГОЛОВНИЙ ОСЕРЕДОК

- 24 Зустрічі української Греко-католицької молоді в Боснії. *с. Еммануїла Вішка ЧСВВ*

З УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД У СВІТІ

- 25 Угорські українці мають свого речника у парламенті. *Славко Бурда*

МУЗИЧНИЙ КУТОЧОК - GLAZBENI KUTAK

- 26 Цимбали. *Віктор Камінський*
- 27 Cimbale (Cimbal). *Marta Martinčić*

SJEĆAMO SE NAŠIH PREDAKA

- 28 120-godišnjica doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane. *Ivan Semenjuk*

UZ 100. OBLJETNICU PRVOG SVJETSKOG RATA

- 29 Hrvatske postrojbe u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskim zemljama – Zakarpattju, Lemkivščyni, Volynji, Halyčyni i Bukovyni. *Boris Grajduk*

NA NASLOVNOJ STRANICI: Spomenik u Osijeku **Fićo gazi tenka**. Umjetnička instalacija podsjeća na fiću koji je 27. lipnja 1991. godine uništen pod gusjenicama tenka T-55 Jugoslavenske narodne armije. Spomenik simbolično prikazuje hrvatsku pobjedu nad tzv. JNA i srpskim agresorom.

NA ZADNJOJ STRANICI: Voditeljica programa VII. Središnje manifestacije Ukrajinaca u RH Marija Saemenjuk Simeunović, članovi UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod, članovi UKPD "Andrij Peli" – Šumeće.

Održana 59. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

● Veselko Čakić-potpredsjednik Savjeta, Aleksandar Tolnauer-predsjednik Savjeta, Milica Šaš-djelatnica stručne službe Savjeta, Nikola Mak-potpredsjednik Savjeta

Dana 10. listopada 2014. održana je 59. sjednica Savjeta za nacionalne manjine na kojoj su doneseni novi Kriteriji za dodjelu financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina prijavljene na Javni poziv za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske. Usvojeni Kriteriji primijenit će se pri utvrđivanju financijske potpore programima kul-

turne autonomije prijavljenim na Javni poziv za 2015. godinu čime je specifičan model financiranja kulturne autonomije nacionalnih manjina putem Savjeta u potpunosti prilagođen standardima financiranja civilnog društva u Europskoj uniji.

Precizno su regulirani opći i posebni kriteriji te kriteriji za pojedine vrste programa odnosno programi koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o

pravima manjina i programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije.

Naglasak je na namjenskom trošenju sredstava, a između ostaloga uspostavljeni su jasni kriteriji kojima se utvrđuje kada i kako udruge i ustanove nacionalnih manjina mogu zahtijevati prenamenu odobrenih proračunskih sredstava.

Usvojeni Kriteriji objavit će se u Službenom glasilu Republike Hrvatske – Narodnim novinama.

Po stupanju na snagu Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, a prije podnošenja godišnjih izvješća o radu i izvršenju programa za 2014. godinu, najavljeno je i donošenje nove Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina.

Na 59. sjednici odobrena je prenamjena sredstava nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina dodijeljenih za programe ostvarivanja kulturne autonomije.

www.nacionalne-manjine.info

OBAVIJEST UDRUGAMA NACIONALNIH MANJINA, svima

U skladu s izmjenama koje je propisao novi Zakon o udrugama ("Narodne novine", broj 74/14), udruge su dužne u roku od godinu dana od stupanja na snagu Zakona uskladiti statute sa Zakonom i o tome podnijeti zahtjev za upis promjena nadležnom uredu državne uprave.

Za udruge koje navedenu obvezu ne ispune do 1. listopada 2015. nadležni će ured po službenoj dužnosti utvrditi jesu li ispunjeni uvjeti za prestanak djelovanja udruge i pokretanje postupka likvidacije.

Vezano uz navedeno, podsjećamo udruge nacionalnih manjina na obvezu

dostave Savjetu za nacionalne manjine zapisnika sa skupštine udruge na kojoj bude izglasan novi statut usklađen s izmjenama koje je novi Zakon o udrugama propisao.

Aleksandar Tolnauer, v.r., predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH

KRITERIJI

ZA DODJELU FINANCIJSKE POTPORE ZA PROGRAME NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINAPRIJAVLJENE NA JAVNI POZIV ZA PREDLAGANJE PROGRAMA ZA OSTVARIVANJE KULTURNE AUTONOMIJE KOJI ĆE SE SUFINANCIRATI SREDSTVIMA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE

Glava I. OPĆE ODREDBE Članak 1.

Ovim Kriterijima utvrđuju se pretpostavke koje nevladine udruge i ustanove nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: udruge i ustanove), trebaju ispunjavati pri zahtjevu za dodjelu financijske potpore iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Savjet), za programe ostvarivanja kulturne autonomije iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija te programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora.

Članak 2.

(1) Pri donošenju odluke o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina Savjet će formirati Povjerenstvo za raspodjelu sredstava nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina.

(2) Povjerenstvo osnovano kao stručna radna skupina ovlaštena

za vrednovanje predloženih programa biti će sastavljeno od stručnih osoba iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija.

Glava II. OPĆI KRITERIJI Članak 3.

Pri utvrđivanju financijske potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske Savjet će primjenjivati sljedeće opće kriterije:

1. Poticati financijsku potporu za ostvarivanje programa udruga i ustanova koje doprinose očuvanju etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta, a istovremeno integracijom u društvo daju doprinos kulturnom, društvenom i gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, vodeći računa o broju pripadnika nacionalne manjine, broju članova udruge i ustanove, dužini djelovanja i dosadašnjem radu udruge.

2. Održavati i podizati dostignutu razinu ostvarivanja etničkih prava značajnih za pripadnike nacionalnih manjina.

3. Poklanjati posebnu pozornost kulturnom amaterizmu i ustanovama kulture zbog njihove važnosti u očuvanju etničkog identiteta.

4. Podupirati programe koji doprinose promicanju vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, unapređivanju tolerancije i uspostavljanju multietničkog i multikulturalnog povjerenja.

5. Provoditi zaključke i odredbe bilateralnih sporazuma i ugovora o zaštiti prava nacionalnih manjina kojih je Republika Hrvatska potpisnik

6. Neće se financirati političke djelatnosti pojedinaca i grupa članova udruga i ustanova odnosno cijelih udruga i ustanova na izborima i slične aktivnosti.

Glava III.

POSEBNI KRITERIJI

Članak 4.

Pri utvrđivanju financijske potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske Savjet će primjenjivati sljedeće posebne kriterije:

1. Zahtjev za dodjelu financijske potpore mogu uputiti udruge i ustanove nacionalnih manjina koje su upisane u Registar udruga Republike Hrvatske i Sudski registar ustanova, koje aktivno djeluju u Republici Hrvatskoj najmanje 24 mjeseci prije podnošenja zahtjeva i u čijem je sastavu najmanje 20 članova pripadnika nacionalne manjine. Udruge i ustanove koje prvi put podnose zahtjev dužne su uz prijavu priložiti dokaz o dosadašnjem djelovanju.

2. Predloženi programi vrednovat će se na temelju njihove kvalitete i održivosti, broja članova koje udruge okuplja, njezinih prethodnih rezultata, administrativne sposobnosti i razgranatosti njezinih članica na lokalnoj razini, upravljanja financijskim sredstvima, procjene rizika u provedbi programa, kao i na temelju dostavljenih izvješća o radu i ostvarivanju programa odnosno financijskih izvješća o utrošku sredstava dodijeljenih u prethodnoj godini.

3. Prednost će imati programi udruga i ustanova koje okupljaju većinu pripadnika pojedine nacionalne manjine, koje su kroz duže vrijeme ostvarile značajne rezultate u očuvanju etničkog i kulturnog identiteta, koje su poticale pripadnike na tolerantno i usklađeno djelovanje unutar svoje nacionalne manjine i vodile računa o namjenskom korištenju sredstava.

4. Udruge i ustanove koje su podnijele zahtjev za dodjelu financijske potpore dužne su:

- dostaviti odluke posljednje izborne skupštine o odgovornim osobama i uvjerenja o nekažnjavanju odgovornih osoba
- dostaviti izvješće o financijskom poslovanju za prethodnu godinu osim ako su takvo izvješće dostavile Stručnoj službi Savjeta u redovnom izvještajnom postupku
- ovjerene obrasce iz Financijske agencije: PR-RAS-NPF i S-PR-RAS-NPF
- OIB, registarski broj o upisu u Registar udruga Republike Hrvatske i registarski broj iz Registra neprofitnih organizacija Ministarstva financija

- dostaviti dokumentaciju i podatke navedene u obrascima za izvješća o radu i izvršenju programa s financijskim izvješćem koji se s obveznim priložima objavljuju na službenim internetskim stranicama Savjeta odnosno preuzimaju osobno u Stručnoj službi Savjeta

5. Savjet će imenovati Komisiju za otvaranje prijave prijedloga programa pristiglih na Javni poziv za predlaganje programa kulturne autonomije koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Komisija sastavljena od djelatnika Stručne službe Savjeta dužna je otvoriti pristigle prijave te pravodobne i potpune prijave prosljediti na postupanje Povjerenstvu za raspodjelu sredstava nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Izvješća o radu i izvršenju programa s financijskim izvješćem koja nisu podnesena pravodobno odnosno koja su nepotpuna i nisu u skladu s ovim Kriterijima neće se razmatrati.

6. Raspoređena sredstva za sufinanciranje programa doznati će se mjesečno po 1/12 prema mogućnostima izvršenja Državnog proračuna Republike Hrvatske i prema planiranoj dinamici provedbe programa. Stručna služba Savjeta ima pravo i obvezu praćenja

izvršavanja programa i kontrole namjenskog korištenja sredstava za trajanja financijske potpore i nakon završetka programa, pri čemu vodi računa ostvaruju li se programi planiranom dinamikom.

7. Maksimalni iznos utroška sredstava u postotcima prema vrsti troškova za pojedine programe za ostvarivanje kulturne autonomije utvrdit će se ugovorom o financijskoj potpore programa iz sredstava Državnog proračuna između Savjeta i udruge ili ustanove sukladno Metodologiji praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina.

8. Udruge i ustanove obvezne su vratiti akontacije i novčana sredstva za programe koji nisu ili su djelomično ostvareni razmjerno neizvršenom dijelu, a u slučaju da sredstva ne vrate daljnje će im se financiranje obustaviti. Proračunska sredstva za odobrene programe ne mogu se prenositi u sljedeću godinu i mora se izvršiti povrat u Državni proračun Republike Hrvatske.

9. Udruge i ustanove čiji se programi sufinanciraju iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta obvezne su Savjetu podnositi tromjesečno, polugodišnje i godišnje izvješće o radu i izvršenju programa s financijskim izvješćem u skladu s Metodologijom praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina.

10. Udrugama i ustanovama koje ne dostave izvješće o radu i utrošku sredstava, dostave nepotpuno izvješće, ne dostave ga u propisanom roku, ne opravdaju namjenski utrošak sredstava za odobrene programe ili kojima izvješća nisu u skladu sa Zakonom o proračunu, Zakonom o fiskalnoj odgovornosti, Metodologijom praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i ovim Kriterijima, obustavit će se daljnje financiranje, primljena sredstva morat će vratiti u Državni proračun i izgubit će pravo na sufinanciranje putem Savjeta na tri godine.

11. Udruge i ustanove dužne su vratiti uplaćena sredstva ako u međuvremenu cjelokupna sredstva osiguraju iz drugih stavaka Državnog proračuna Republike Hrvatske za isti program.

12. Udruge i ustanove koje odbiju odobrena financijska sredstva za sufinanciranje programa i ne potpišu ugovor gube pravo na sufinanciranje putem Savjeta na dvije godine, a akontirana sredstva dužne su vratiti u Državni proračun Republike Hrvatske.

13. Savjet neće razmatrati zahtjeve za prenamjenom sredstava sa odobrenih programa koji su se pokazali neodrživima na programe koji nisu odobreni odlukom o rasporedu sredstava, osim ako je neodrživost posljedica objektivnih smetnji koje onemogućuju izvršenje programa u ugovorenom roku.

14. Ako Savjet od nadležnog tijela dođe do saznanja da se protiv udruge i ustanove provodi istraga u kaznenom postupku, prekršajni postupak zbog nezakonitosti u podmirivanju poreznih obveza ili se provodi ovrha, prijave programa te udruge i ustanove neće uzeti u razmatranje prilikom donošenja odluke o rasporedu sredstava.

15. U ocjenjivanju predloženih programa primjenjivat će se Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina ("Narodne novine", broj 155/02 i 80/10), Zakon o proračunu ("Narodne novine", broj 87/08 i 136/12), Zakon o fiskalnoj odgovornosti ("Narodne novine", broj 139/10), Zakon o porezu na dobit ("Narodne novine", broj 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10 i 22/12), Zakon o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, i 144/12) i Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine", broj 73/13) i važeći propisi o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

16. Udruge i ustanove za koje se utvrdi da radom i aktivnostima potiču netolerantnost unutar svoje i prema drugim nacionalnim manjinama i pripadnicima većinskog naroda te za koje se utvrdi da javno iznose neproverjene i netočne informacije o ostvarivanju programa kulturne autonomije i radu Savjeta, neće se uzeti u razmatranje i gube pravo na prijavu programa na Javni poziv na 3 godine.

17. Izvršenje programa i sredstva Državnog proračuna Republike Hrvatske odobrena za programe kulturne autonomije, udruge i ustanove ne mogu prenositi na treće osobe koje nisu navedene u odluci Savjeta o rasporedu sredstava.

18. Iznimno, Savjet će voditi računa o specifičnim problemima pojedinih udruga i ustanova koje će pri dodijeli financijske potpore uzeti u obzir.

(Nastavak možete pročitati na službenoj stranici Savjeta za nacionalne manjine RH - www.nacionalne-manjine.info)

STUPIO NA SNAGU NOVI ZAKON O UDRUGAMA

SKRAĆENO

Hrvatski je sabor na sjednici 6. lipnja 2014. donio novi Zakon o udrugama – temeljni propis za sve udruge u Republici Hrvatskoj. Zakon je objavljen u Narodnim novinama broj 74, od 18. lipnja 2014., a stupio je na snagu 1. listopada 2014.

Sve udruge dužne su uskladiti svoje statute s ovim Zakonom i u tome podnijeti zahtjev za upis promjena nadležnom uredu državne uprave u roku od godinu dana od stupanja Zakona na snagu (do 1. listopada 2015.).

Bitne izmjene koje je novi Zakon o udrugama propisao, kao i odredbe koje udruge trebaju imati u vidu u postupku usklađivanja, odnose se na jasnije uređivanje osnivanja, pravnog položaja, djelovanja, registracije, financiranja, imovine, odgovornosti, statusnih promjena, nadzora i prestanka postojanja udruge sa svojstvom pravne osobe.

Radi zaštite pravne sigurnosti i interesa članova, Zakon propisuje da je udruga obvezna voditi popis svojih članova, pod prijetnjom prekršajne sankcije. Popis se vodi elektronički ili na drugi prikladan način te obvezno sadrži podatke o osobnom imenu (nazivu), OIB-u, datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva, ako su utvrđene statutom udruge, te datumu prestanka članstva, a može sadržavati i druge podatke. Popis članova uvijek mora biti dostupan na uvid članovima i nadležnim tijelima, na njihov zahtjev, ali udruga nije dužna javno objavljivati popis svojih članova niti ga davati na uvid nečlanovima, nenadležnim tijelima i pojedincima.

U smislu Zakona o OIB-u popis članova smatra se službenom evidencijom udruge. Imajući u vidu da su udruge članske organizacije od popisa kao službene evidencije očekuje se da bude točan, vjerodostojan i ažuran, a podatak o OIB-u za svakog člana udruge upravo to osigurava. Pored toga, OIB je podatak koji svaka fizička osoba sada ima u svojoj osobnoj iskaznici (novijeg izdanja), a podatak o OIB-u čak je javno dostupan u Sudskom registru za sve osobe ovlaštene za zastupanje trgovačkih društava, te ga se ne može smatrati tajnim ili zaštićenim podatkom.

Nastojeći riješiti poteškoće koje su imale udruge u svom radu zbog nedovoljno jasnih i oskudnih odredbi statuta, Zakon je proširio obvezni sadržaj statuta udruge kao temeljnog općeg akta (ostali opći akti, ako ih udruga donosi, moraju biti u skladu sa statutom), koji donosi skupština udruge, s ciljem olakšavanja rada tijela upravljanja i veće unutarnje i vanjske transparentnosti rada udruge. Tako statut obvezno treba sadržavati odredbe o nazivu i sjedištu, zastupanju, izgledu pečata udruge, području djelovanja, ciljevima, djelatnostima, gospodarskim djelatnostima koje obavlja ili namjerava obavljati, načinu osiguranja javnosti djelovanja udruge, uvjetima i načinu učlanjivanja i prestanku članstva, te pravi-

ma, obvezama i odgovornosti i stegovnoj odgovornosti članova (kako poslovno sposobnih, tako i članova lišenih poslovne sposobnosti) i načinu vođenja popisa članova, tijelima udruge, njihovom sastavu i načinu sazivanja sjednica, izboru, opozivu, ovlastima, načinu odlučivanja i trajanju mandata te načinu sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata, izboru i opozivu likvidatora udruge, prestanku postojanja udruge, imovini, načinu stjecanja i raspolaganja imovinom, postupku s imovinom u slučaju prestanka udruge, te načinu rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge. Statut udruge može sadržavati i odredbe o teritorijalnom djelovanju udruge, znaku udruge i njegovom izgledu i drugim pitanjima od značaja za udrugu. Novina u Zakonu je da je statut udruge javan i objavljuje se, zajedno sa svim podacima o udruzi, u registru udruge, na mrežnoj stranici Ministarstva uprave.

Ako udruga obavlja ili namjerava obavljati gospodarsku djelatnost sukladno zakonu odnosno posebnom propisu kojim se uređuje obavljanje određene djelatnosti, to obvezno mora navesti u statutu, a podatke o registriranim gospodarskim djelatnostima udruge navedenim u statutu udruge nadležno registracijsko tijelo dužno je dostaviti nadležnoj Poreznoj upravi. Time se osigurava transparentnost u obavljanju gospodarskih djelatnosti udruge i štite načela tržišnog natjecanja u kojima udruge mogu sudjelovati pod istim uvjetima kao i drugi gospodarski subjekti.

Odredbe o nazivu udruge su jasnije propisane, kao i uvjeti pod kojima se u naziv može unijeti ime ili dio imena fizičke osobe, kao i korištenje imena povijesne ili druge znamenite osobe uz njen pristanak odnosno pristanak njenih nasljednika, ako je osoba umrla. I ovim se Zakonom određuje da se naziv udruge mora razlikovati od naziva druge udruge upisane u registar, a u slučaju da se uredu koje vodi registar udruge podnesu dva ili više zahtjeva za upis s istim nazivom, odobrit će se upis one udruge čiji je zahtjev prvi zaprimljen, ali je propisana i iznimka da se može odobriti upis one udruge čiji je zahtjev kasnije zaprimljen ako ta udruga dokaže da je taj naziv upotrebljavala u pravnom prometu prije udruge čiji je zahtjev prvi zaprimljen.

Osnovne odredbe o upravljanju udrugom i tijelima udruge nisu se mijenjale. Udrugom upravljaju članovi neposredno ili putem predstavnika u tijelima udruge. Ovdje je posebno važno istaknuti da pored osobe ovlaštene za zastupanje jedino tijelo koje je udruga dužna imati jeste skupština, a statutom se može utvrditi i drukčiji naziv skupštine kao najvišeg tijela udruge. Udruga može autonomno svojim statutom utvrditi da će osim skupštine imati upravna (izvršna), nadzorna i druga tijela udruge.

U novom Zakonu jasnije su propisane odredbe vezane uz sastav, nadležnost i održavanje sjednica skupštine. Skupština kao najviše tijelo udruge mora biti orga-

nizirana na demokratskom načelu jer je demokratski ustroj jedini ustroj koji priznaje Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući i unutarnju organizaciju udruge. Naglašena je autonomnost udruge da statutom uređuje pitanja načina izbora i mandata predstavnika u skupštini udruge ako skupštinu ne čine svi članovi udruge, što je posebno korisno kad je riječ o udrugama s velikim brojem članova kao i u slučajevima kada su članovi pravne osobe. Statutom je potrebno urediti i način sudjelovanja u radu skupštine udruge punoljetnih osoba lišenih poslovne sposobnosti, te maloljetnih osoba članova udruge. Ako je to određeno statutom, maloljetne osobe s navršених 14 godina života mogu odlučivati na skupštini uz pisanu suglasnost zakonskog zastupnika ili skrbnika. Osim toga, udruge su dužne autonomno urediti i način sazivanja sjednica skupštine pa i u slučaju isteka mandata osoba ovlaštenih za zastupanje i tijela upravljanja udruge. Zakon je u nadležnost skupštine stavio izbor i razrješavanje osobe ovlaštene za zastupanje i izbor i razrješavanje drugih tijela, osim ako statutom nije drukčije propisano. Postoje i nadležnosti skupštine koje su eksplicitno utvrđene zakonom ne mogu se prenijeti na drugo tijelo udruge, pa tako skupština određene odluke mora donijeti i ne može ih prenijeti na drugo tijelo, a što se prije svega odnosi na odlučivanje o udruživanju u saveze, zajednice, mreže i druge oblike povezivanja udruge, usvajanje plana rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu i izvješće o radu za prethodnu kalendarsku godinu, usvajanje godišnjeg financijskog izvješća, odlučivanje o promjeni ciljeva i djelatnosti, gospodarskih djelatnosti, prestanku rada i raspodjeli preostale imovine udruge, te odlučivanje o statusnim promjenama. Cinjenicu da je skupština najviše tijelo udruge potvrđuje i pravilo da je skupština nadležna i za sva druga pitanja za koja eksplicitno statutom nije utvrđena nadležnost drugih tijela.

Novim Zakonom utvrđena je ovlast (prava i obveze) osobe ovlaštene za zastupanje udruge (odgovornost za zakonitost rada udruge, vođenje poslova sukladno odlukama skupštine, odgovornost za podnošenje prijedloga godišnjeg financijskog izvješća skupštini, dostavljanje zapisnika s redovite sjednice skupštine nadležnom uredu, sklapanje ugovora i poduzimanje pravnih radnji u ime i za račun udruge). Sukladno ovom Zakonu, samo punoljetna, poslovno sposobna fizička ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova može zastupati udrugu i zaključivati pravne poslove u ime i za račun udruge. Nadležnosti osobe ovlaštene za zastupanje ne mogu se prenijeti na drugo tijelo udruge. Osobu ovlaštenu za zastupanje bira i razrješava skupština osim ako statutom nije propisano da ju bira i razrješava drugo tijelo udruge koje bira skupština (članak 18.).

(“Narodne Novine”, broj 74/14)

Svečani prijem kod veleposlanika Ukrajine u RH Oleksandra Levčenka povodom 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine

● Oleksandr Levchenko

● Visoki uzvanici

U organizaciji veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj i potporu počasnih konzula Ukrajine u RH, u Zagrebu je 6. listopada 2014. godine upriličen svečani prijem povodom 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine.

Svečanosti su nazočili brojni hrvatski visoki uzvanici, među kojima su bili: predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, potpredsjednici Sabora Nenad Stazić i Željko Reiner, predstojnik Ureda predsjednika RH Vito Turšić, savjetnica predsjednika RH za europske po-

slove i međunarodne organizacije Mirjana Mladineo, savjetnik predsjednika Vlade RH za vanjsku politiku Neven Pelicarić, pomoćnice ministrice vanjskih i europskih poslova RH Dubravka Plejić Marković i Andreja Metelko Zgombić te visoki dužnosnici drugih ministarstava Republike Hrvatske. Nazočni su bili i dužnosnici mnogih županija koje imaju partnerske odnose s regijama Ukrajine, predstavnici medija, znanosti i kulture, te predstavnici Ukrajinske zajednice u Republici Hrvatskoj.

Goste je pozdravio veleposlanik Ukra-

jine u RH Oleksandr Levchenko koji je zahvalio Vladi i narodu Republike Hrvatske na solidarnosti i podršci Ukrajini u njejoj borbi protiv ruske agresije. Veleposlanik je održao vrlo sadržajan, tematski govor o problemima svoje domovine i borbi ukrajinskog naroda za svoju neovisnost, jezik i cjelovitost države.

Svečanost su svojim nastupom uveličali umjetnici – predstavnici ukrajinske dijas-pore primadona Oljha Kaminska, tenor Sergej Kiseljov, baletni majstor Vitalij Klok i maestro Orest Shourgot.

Oksana Martinjuk

● Oljha Kaminska i Serhij Kiseljov

● Orest Shourgot

● Vitalij Klok

Govor Veleposlanika Ukrajine u RH Oleksandra Levčenka na svečanom prijemu povodom 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine

Obično je Dan neovisnosti povod osvrnuti se na uspjehe koje je postigla tvoja zemlja. Međutim ove godine postignuća, nažalost, nisu glavna tema jer je moja zemlja postala žrtvom agresije, a dio njenog teritorija nalazi se pod okupacijom. Zato vaš dolazak, dragi i poštovani gosti, doživljam ne samo kao znak prijateljstva prema mojoj Ukrajini, nego kao i izražaj solidarnosti u njejoj borbi za opstanak i pravo da sama odlučuje o svojoj budućnosti.

Uvjeran sam da u današnjem svijetu koji je opet doveden na rub hladnog, a možda i "vrućeg" rata, u kojem su uzdrmane osnove međunarodnog suživota ključna riječ postaje upravo solidarnost, solidarnost i zajednički, udruženi naponi da se suzbije agresija, a tijekom po-

vijesti vrati u civilizirani kolosijek. Ako se govori o solidarnosti onda želim istaknuti da sam sretan što imam čast biti Veleposlanik upravo u Hrvatskoj. Naša uzajamna solidarnost došla je do izražaja već prvih dana postojanja naših neovisnih država. Hrvatska je jedna od prvih priznala Ukrajinu, a Ukrajina je bila prva zemlja članica Ujedinjenih naroda koja je priznala Hrvatsku. To je postalo čvrstom osnovom razvitka naših daljih bilateralnih odnosa koji su uvijek bili i jesu besprijekorni.

Međutim, ukrajinsko-hrvatsko prijateljstvo ima mnogo dublje korijene. Mnogi Hrvati znaju da su u dalekom 7. stoljeću došli u novu domovinu na Jadranu upravo iz Ukrajine, a mnogi Ukrajinci na zapadu naše zemlje pamte

da su se njihovi preci nekada davno zvali Bijeli Hrvati. Nas povezuje ne samo osjećaj slavenske srodnosti, nego i preneražavajuća sličnost povijesnih sudbina. U ranom srednjem vijeku i Hrvati i Ukrajinci stvorili su svoje vlastite države, ali su ih izgubili. Poslije stoljeća borbe za opstanak oba su naroda obnovili svoju državnost, i to iste 1991. godine. Jedina razlika je bila što je Hrvatska za svoju nezavisnost morala ratovati, a mi smo prošli na miran način. Ali postavilo se da ni tu nema među nama razlike. Naš je rat jednostavno kasnio 23 godine.

I tu opet zaprepašćuje sličnost tih ratova, kao da je njihove scenarije pisala jedna te ista ruka. U oba slučaja nacionalne manjine koriste se za pobunu i

stvaranje separatističkih pseudodržavica koje se održavaju zahvaljujući vojnoj podršci izvana, uključujući i bande takozvanih "dobrovoljaca". U oba slučaja agresor ne priznaje službeno svoje umiješanosti u rat i nastoji ga prikazati kao unutarnji građanski rat. U oba slučaja oružana invazija se prati maso-

vnim propagandističkim diverzijama gdje žrtva se okrivljuje za fašizam, nacionalizam i slično. Najzad, za sve te separatističke tvorevine karakteristične su šovinistička u suštini ideologija, sustavna kršenja ljudskih prava i masovni banditizam. Mislim upravo zbog te sličnosti naših nacionalnih tragedija

hrvatsko društvo od prvog dana agresije protiv Ukrajine izražava svoju solidarnost i pruža podršku mojoj zemlji. Koristim prigodu da se iskreno zahvalim na tome i državnom vrhu Hrvatske i posebno cijelom prijateljskom hrvatskom narodu.

U Zagrebu održana promocija zbirke pjesama za djecu "Ide svašta" Jurija i Darije Lisenko

Iz predgovora knjige

Dok je prvi put obnašao diplomatsku dužnost u Zagrebu, Jurij Lisenko iz šale je počeo pisati pjesmice za djecu na hrvatskome, a u tu je igru uvukao i tada osmogodišnju kćer Dariju koja je već bila usvojila hrvatski kao materinski jezik.

Prvo izdanje zbirke *Ide svašta!* objavila je 2002. Koordinacija hrvatskih društava prijateljstva, a u drugo izdanje iz 2014. uključeno je četrdesetak novih pjesama Jurija i Darije Lisenko, kao i Darijine pjesmice na njemačkom koje je počela pisati u Zagrebu.

"Zbirka poezije *Ide svašta!* pruža nam uvid u izvornu ljepotu jezika, u simboliku i značenja koja su u svijetu mašte još živa, daleko od realnosti i krutosti jezične forme književnog jezika, kojim se učimo govoriti cijelog života, a koji je lijep u svojoj punoći i bogatstvu, ali i obavezujući, onaj koji ne ostavlja mnogo mogućnosti za nesputan govor i let na krilima jezične slobode. Knjiga je svojevrsna stazica kroz zeleni lug ka djetinjstvu, u skrovitu dolinu naših snova, u djetinjstvo koje je možda zaboravljeno, ali živi u svima nama."

Marjan Kombol

U zagrebačkoj Knjižnici Bogdana Ogrizovića je održana promocija zbirke pjesama za djecu "Ide svašta" koju su na hrvatskom jeziku napisali savjetnik Veleposlanstva Ukrajine Jurij Lisenko i njegova kći Darija. Osim autora brojnoj publici su se obratili veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Oleksandr Levčenko, bivši veleposlanici Hrvatske u Ukrajini – Đuro Vidmarović i Marjan Kombol, izdavač Juraj Božičević i književnik Fikret Cacan. Govornici su naglasili da je objavljivanje zbirke važan događaj za razvitak ukrajinsko-hrvatskih kulturnih veza.

Veleposlanstvo Ukrajine u Republici Hrvatskoj

Jurij Lisenko, pjesnik, prevoditelj, diplomat, rodio se 1958. godine u Kyjivu. Gdine 1980. završio je slavistiku (ukrajinski, hrvatski i srpski jezik) na kyjivskom Sveučilištu Taras Ševčenko. Od 1980. do 1997. predavao je ukrajinski jezik i stilistiku, kao i tadašnji srpskohrvatski na Fakultetu novinarstva Sveučilišta u Kyjivu. 1998. zaposlio se u

Ministarstvu vanjskih poslova Ukrajine i tijekom sljedeće tri godine radio je kao tajnik Veleposlanstva Ukrajine u Zagrebu. Drugi mandat imao je u Beogradu (2004. – 2008.). Od 2008. do 2010. pisao je govore za predsjednika Ukrajine Viktora Juščenka. 2013. opet je došao u Hrvatsku kao savjetnik u Veleposlanstvu Ukrajine.

U Ukrajini je poznat kao pjesnik, piše pod umjetničkim imenom Jurko Pozajak. Zajedno s Viktorom Nedostupom i Semenom Libonjem osnovao je 1988. pjesničku skupinu "Propala hramota" koja je u doba kraha komunizma i nacionalnog preporoda postala popularna zbog smjelih, humoristički obojenih tekstova. Objavili su zajedničku zbirku "Propala hramota". Vlastita zbirka pjesama "Remek-djela" doživjela je tri izdanja (1997, 2004. i 2013). Zajedno s Tanjom Donij sastavio je Antologiju alternativne ukrajinske poezije 80-ih do 90-ih godina. S hrvatskog na ukrajinski preveo je roman Sime Mraovića "Konstantin Bogobojazni" i njegovu zbirku pjesama "Gmünd" te kazališne komade Mire Gavrana "Pacijent doktora Freuda" i "Sve o ženama".

Darija Lisenko rođena je 16. svibnja 1992. u Kyjivu. U Hrvatsku je došla s roditeljima kad je imala šest godina. U Zagrebu je pohađala Osnovnu školu Matka Laginje. 2013. završila je u Kyjivu preddiplomski studij njemačkog i engleskog jezika na Sveučilištu Taras Ševčenko nakon čega je upisala diplomski studij germanistike i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Ділова зустріч у Вуковарі з депутатом парламенту Хорватії

За пропозицією Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка із Вуковара, у співпраці з Радою української національної меншини міста Вуковар 20 вересня 2014 року відбулася ділова зустріч із депутатом Вельком Кайтазі, який представляє австрійську, болгарську, німецьку, польську, ромську, румунську, русинську, українську, турську та єврейську національні меншини у парламенті Хорватії.

При діловій розмові були присутні Представник української національної меншини Вуковарсько-сріємської області проф. Наташа Вовк, член Ради з питань національних меншин у РХ Марія Семенов Сімеунович, заступник голови УКПТ ім. Івана Франка проф. Тетяна Кочнева, представник відділу соціальних послуг, охорони здоров'я, соціального страхування, ветеранів та національних меншин Вуковара Сініша Мітровіч та співпрацівники

депутата.

Депутат Хорватського парламенту був ознайомлений з роботою українських організацій, які працюють на території Вуковарсько-сріємської області. Українці Вуковара розповіли йому про історію переселення та міграцію українців на ці простори, інтеграцію в хорватське суспільство, Греко-католицьку віру, церкву, монастир сестер Василянок, участь українців у вітчизняній війні,

будівництво Українського будинку, вивчення української мови в школі, а також про успіхи та проблеми меншини.

Велько Кайтазі розповів про свою роботу, плани, успіхи та труднощі. Депутат дав кілька пропозицій щодо продовження фінансування будівництва Українського будинку у Вуковарі. Після закінчення ділової розмови була організована екскурсія до Українського будинку та зустріч з представниками української національної меншини.

Тетяна Рамач

Radni sastanak u Vukovaru sa saborskim zastupnikom za nacionalne manjine RH

● Nataša Vovk, Tetjana Ramač, Marija Semenjuk Simeunović, Veljko Kajtazi

U subotu, 20. rujna 2014. godine na inicijativu Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ivan Franko" – Vukovar i u suradnji s Vijećem ukrajinske nacionalne manjine Grada Vukovara održan je radni sastanak sa saborskim zastupnikom austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske,

rumunjske, rusinske, ukrajinske, turske, srpske i židovske nacionalne manjine – g. Veljkom Kajtazijem.

Sastanku, kojemu su uz saborskog zastupnika i njegove suradnike nazočili: predstavnica ukrajinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije

– Nataša Vovk, predsjednica Vijeća ukrajinske nacionalne manjine i članica Savjeta za nacionalne manjine RH – Marija Semenjuk Simeunović, potpredsjednica UKPD "Ivan Franko" Vukovar – Tetjana Kočnjeva Ramač i predstavnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti, zdravstvo, socijalnu skrb, branitelje i nacionalne manjine Grada Vukovara – Siniša Mitrović, održan je u uredu Vijeća ukrajinske nacionalne manjine Grada Vukovara.

Na sastanku je saborski zastupnik upoznat s radom ukrajinskih organizacija koje djeluju na području Vukovarsko-srijemske županije kroz kratko predstavljanje, povijesti dolaska i migracija Ukrajinaca na ove prostore, dokaze o kvalitetnoj integraciji u hrvatsko društvo od postojanja grkokatoličke crkve, samostana časnih sestara iz reda sv.Vasilija, Ukrajinske ulice u Vukovaru, Ukrajinskog doma o kojem se vodio razgovor pod posebnom točkom dnevnog reda, o sudjelovanju Ukrajinaca u Domovinskom ratu i sl. Govorilo se i o problemima s kojima se susreće ukrajinska manjina u obrazovanju stručnih kadrova i izučavanju ukrajinskog jezika po modelu C pri osnovnim školama kao i o novim modelima financiranja rada udruga koji se sve primjetnije nameću kao alternativa, a što sve, neposredno ili posredno dovodi do asimilacije koja nije problem samo ukrajinske nacionalne manjine.

Saborski zastupnik je u početku svoga izlaganja istaknuo djelatnosti i konkretne aktivnosti iz svog rada u zastupanju svih nacionalnih manjina koje predstavlja u Saboru, a u nastavku je predložio i korake u svezi izloženog problema nedostatka financiranja daljnje izgradnje Ukrajinskog doma u Vukovaru.

Po završetku radnog dijela sastanka, upriličen je obilazak Ukrajinskog doma i susret s pripadnicima ukrajinske nacionalne manjine.

Tetjana Ramač

● Kod Ukrajinskog doma u Vukovaru

U Zagrebu održana Izvještajno-izborna skupština Hrvatsko-ukrajinskog društva

Za predsjednika je izabran Stjepan Mesić, a za potpredsjednike Marjan Kombol i Slavko Burda

● Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva

Izvještajno-izborna skupština Hrvatsko-ukrajinskog društva održana je 26. rujna 2014. godine u dvorani Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH u Zagrebu. Skupštini je bilo nazočno do 20 osoba, a još toliko je opravdalo svoju nenazočnost zbog objektivnih okolnosti i spriječenosti dolaska. Isti su telefonskim putem dali suglasnost prihvaćanja izvješća o radu Društva u protekloj godini, financijskog izvješća i izvješća Nadzornog odbora.

Sjednicom je predsjedavao predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva Stjepan Mesić, a pored članova Društva na Skupštini je bio nazočan i veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Njegova Ekselencija Oleksandr Levčenko.

Na sjednici je predložen slijedeći dnevni red:

1. Otvaranje Skupštine i izbor radnih tijela (radno predsjedništvo, izbor zapisničara i dva ovjervitelja zapisnika)
2. Izbor članova Glavnog odbora, predsjednika, dva dopredsjednika
3. Izvješća Hrvatsko-ukrajinskog društva: izvješće o radu, financijsko izvješće, te izvješće Nadzornog odbora za 2013. godinu
4. Rasprava o izvješćima i pozdravne riječi
5. Plan rada Hrvatsko-ukrajinskog društva za 2014./2015. godinu
6. Informacija o stanju u Ukrajini koju je podnio veleposlanik Ukrajine u RH Oleksandr Levčenko na tribini HUD-a 23. rujna 2014. godine.

Sjednicu je otvorio predsjednik HUD-a gosp. Stjepan Mesić. Na prijedlog predsjednika HUD-a članovi Skupštine prihvatili su za članove Radnog predsjedništva Skupštine: predsjednika, potpredsjednika i tajnika HUD-a, Stjepana Mesića, Marjana Kombola i Miroslava Kirinčića. Za zapisničara je

izabran Miroslav Kirinčić, a za ovjervitelje zapisnika Teodor Fricki i Slavko Burda.

Izvješće o radu Hrvatsko-ukrajinskog društva tijekom 2013. godine podnio je tajnik HUD-a Miroslav Kirinčić.

Tijekom 2013. godine Hrvatsko-ukrajinsko društvo nastojalo je svojim aktivnostima potaknuti i proširiti suradnju Hrvatske i Ukrajine, posebice suradnju na kulturnom, sportskom, gospodarskom i drugim područjima. Ostvarene su slijedeće aktivnosti:

- U povodu 21. obljetnice međusobnog priznanja Ukrajine i Republike Hrvatske, Hrvatsko-ukrajinsko društvo i Veleposlanstvo Ukrajine u RH organizirali su svečanu akademiju 21. veljače 2013. godine u prostorijama Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu a nazočni su bili visoki dužnosnici Republike Hrvatske i prijatelji Ukrajine, predstavnici Vlade RH i niza hrvatskih županija i gradova te ugledni pripadnici ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj, studenti i profesori Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, poduzetnici i drugi uglednici.

- Hrvatsko-ukrajinsko društvo je u suradnji s Katedrom za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu organiziralo 13. lipnja 2013. godine u Konferencijskoj dvorani knjižnice Filozofskog fakulteta predstavljanje knjige "Zakarpatska Ukrajina: povijest – tradicija – identitet". Zbornik radova – prijevod s ukrajinskog priredio je dr. Jevgenij Paščenko, a o knjizi su govorili prof. dr. Ivo Banac, dr. Siniša Kuko i dr. Jevgenij Paščenko. Knjiga "Zakarpatska Ukrajina" je kolektivna znanstvena monografija koja donosi prijevode poznatih filologa, etnologa, povjesničara i politologa iz Ukrajine i drugih zemalja. Predočena su gledišta istaknutih stručnjaka o nazivu Rus, Rusyn i Kyjivska Rus, te na tradicijsku kulturu, povijesne, dijalektalne, političke, migracijske i druge posebnosti Zakarpatske Ukrajine.

- U prigodi 22. obljetnice neovisnosti Ukrajine Hrvatsko-ukrajinsko društvo je u zajedništvu s Ukrajinskom zajednicom Grada Zagreba, Ukrajinskim kulturno-prosvjetnim društvom "Kobzar" iz Zagreba, te u suradnji s Veleposlanstvom Ukrajine u RH i uz potporu Savjeta za nacionalne manjine u RH, organiziralo 12. listopada 2013. godine u Novom Zagrebu u naselju Travno na otvorenoj

sceni u Ukrajinskoj ulici pored stabla kestena i spomen-kamena, obilježja prijateljstva ukrajinskog i hrvatskog naroda - svečanost pod nazivom Dan Ukrajinske ulice u Gradu Zagrebu.

- U povodu 80. obljetnice Holodomora 1932./1933. održana je 18. studenoga 2014. u gradskoj knjižnici Bogdana Ogrizovića Memorijalna večer – sjećanje na žrtve Holodomora 1932./1933., koju su organizirali Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Kobzar" iz Zagreba u suradnji s Hrvatsko-ukrajinskim društvom, Veleposlanstvom Ukrajine u RH i Ukrajinskom zajednicom Grada Zagreba. Prigodnim tematskim referatima o Holodomoru 1932./1933. izlagali su Slavko Burda, veleposlanik Ukrajine u RH Oleksandar Levčenko i bivši veleposlanik RH u Ukrajini Đuro Vidmarović.

- Krajem 2013., temeljem dodijeljenih sredstava Ministarstva vanjskih i europskih poslova za 2013. godinu, Hrvatsko-ukrajinsko društvo je počelo s pripremama za izdavanje knjige "Ukrajinski Karpati", koja je dovršena u obliku isprinta na 560 stranica u svibnju 2014. godine.

- Članovi Hrvatsko-ukrajinskog društva sudjelovali su u manifestacijama Hrvatsko-ukrajinskog prijateljstva koje su organizirali Veleposlanstvo Ukrajine u Hrvatskoj, Katedra za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, te udruga Ukrajinske nacionalne zajednice (Lipik, Osijek, Vukovar, Zagreb).

Financijsko izvješće i izvješće Nadzornog odbora podnijeli su tajnik Miroslav Kirinčić i dr. Julijan Plančak. Plan aktivnosti Hrvatsko-ukrajinskog društva za 2014./2015. godinu predstavio je tajnik, Miroslav Kirinčić.

Nakon Izvještajne održana je i Izborna skupština Hrvatsko-ukrajinskog društva.

Za članove Glavnog odbora HUD-a za razdoblje od 4. godine izabrani su: Stjepan Mesić, Marjan Kombol, Slavko Burda, Franjo Gregurić, Teodor Fricki, Svetislav Milutinović, Branko Čačuga, Roman Biljak, Vasilije Nikolić, Želimir Uroić, Ilica Trnokop, Stefanija Biljak, Marijan Karlić i Božidar Markuš. Za predsjednika HUD-a izabran je Stjepan Mesić, za dva potpredsjednika su izabrani Marijan Kombol i Slavko Burda. Za predsjednicu Nadzornog odbora je izabrana Marija Mesić, a za članove Nadzornog odbora izabrani su Mladen Lovrić i Olga Misović.

Slavko Burda

Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske svake godine obilježava godišnjicu Holodomora u Ukrajini

HOLODOMOR 1932./1933. – SEDAM MILIJUNA NEVINIH ŽRTAVA

SPOMEN ŽRTVAMA - Prošle 2013. godine ukrajinska i svjetska javnost obilježila je 80 godina otkako je izazvana masovna glad među ukrajinskim stanovništvom u bivšem Sovjetskom Savezu 1932. i 1933. godine. Tih godina od gladi i njezinih posljedica umrlo je između 7 i 10 milijuna etničkih Ukrajinaca te manji broj njihovih sužitelja različitog etničkog podrijetla. U 2014. godini kao i svake godine obilježava se spomen na žrtve s posebnom pažnjom prema preživjelim koji će svjedočiti o svim događajima i zločinima Staljinovog režima u komunističkoj Ukrajini i njezinoj okolini tada naseljenoj uglavnom etničkim Ukrajcima. Spomen na žrtve Holodomora obilježava se u Ukrajini i širom svijeta svake godine – četvrte subote u mjesecu studenom.

ZLOČIN PROTIV NACIJE – Holodomor (prema ukrajinskom "Голодомор") je umjetno stvorena glad službeno prouzročena politikom prisilne kolektivizacije i popratnih represija koji su obuhvatili stanovništvo sovjetske Ukrajine, sjevernog Kavkaza te područje oko donjeg toka rijeke Volge između 1932. i 1933. godine. Područja pogođena masovnom glađu bila su u većini naseljena gotovo isključivo etničkim Ukrajcima odnosno ukrajinskim seljaštvom koje je duže vrijeme pružalo otpor novoj sovjetskoj ekonomskoj politici odnosno nesrazmjernom kolektivnom oduzimanju privatno stečenih dobara zbog čega je Holodomor 2003. godine po prvi puta javno u Ukrajini proglašen genocidom sovjetsko-komunističke vlasti protiv ukrajinske nacije.

OSMIŠLJEN GENOCID - Nakon dugog niza godina istraživanja, ukrajinski stručnjaci pojašnjavaju da je ovaj zločin osmišljen s ciljem slamanja ukrajinskog društveno-političkog otpora koji je počeo predstavljati prijetnju cjelovitosti strogo centraliziranog Sovjetskog Saveza. Stručnjaci naglašavaju da je

Holodomor 1932. i 1933. bio smišljen pokušaj da se Ukrajinci kao nacija unište s obzirom da je inteligencija zbog istog režima bila gotovo već posve uništena, a rezultati tog čina nisu bitno ublažili ukrajinske pretenzije potpunoj državnoj neovisnosti ili tek svojevrsnoj autonomiji. Poljski odvjetnik židovskog podrijetla Raphael Lemkin, jedan od autora definicije genocida, prozvao je ovaj zločin "klasičnim genocidom".

Politika Ruske Federacije koja negira genocid nad Ukrajcima, i dalje bez argumenata pokušava relativizirati događaje, često se oslanjajući na vlastite i nepovezane nacionalne tragedije. Pritom se kod iste antiukrajinske politike ne uzima u obzir opsežan dokazni materijal koji su osigurali ukrajinski i svjetski stručnjaci ili se pak često dvosmisleno interpretiraju jasni dokazi koji potvrđuju da je riječ o smišljenom zločinu koji je ciljao na veliku populaciju etničkih Ukrajinaca, neovisnu ukrajinsku politiku i ukrajinsko svojstvo u sklopu Sovjetskog Saveza kao takvo. Iz tih i navodno sigurnosnih razloga do danas nisu otvoreni svi povijesni arhivi koji bi još detaljnije posvjedočili događaje i zločine koji su svoju potvrdu dobili tek jednostrano, odnosno u Ukrajini.

OSUDA ZLOČINA - Ključnim osobama odgovornim za zločine počinjene u Holodomoru smatraju se sovjetski dužnosnici: Josif Visarionovič Džugašvili - Staljin, Lazar Kaganovič, Pavel Postišev, Stanislav Kosior, Vlas Čubar, Mendelj Hatajevič, Stanislav Redens i Vsevolod Valickij. Moralna odgovornost također leži na svim aktualnim političarima i sudionicima aktivnosti koji zataškavaju ove događaje ili ih negiraju kao takve. S druge strane, posebnu zahvalnost za rasvjetljavanje ovih događaja uživa mnogobrojna ukrajinska dijaspora i bivši predsjednik Ukrajine Viktor Juščenko koji je po prvi put u svjetskoj javnosti glasno prozborio da je kod Holodomora 1932. i 1933. riječ o jednom od najvećih zločina u 20. stoljeću koji ne smije biti prešućen.

MEĐUNARODNA PRIZNANJA - Prema podacima s kojima raspolažu ukrajinski povjesničari, ukrajinska populacija za vrijeme Holodomora 1932./1933. je smanjena za oko 25 posto, što je do danas ostavilo posljedice na demografsku, etničku i kulturološku sliku naknadno rusificirane istočne Ukrajine. Američki Kongres je 1988. godine službeno priznao "Holodomor 1932./1933." genocidom nad ukrajins-

kim narodom i time započeo relevantna priznanja najviših međunarodnih institucija i organizacija. Godinu dana kasnije to će učiniti i Međunarodna komisija pravnika. Sveukupno do sada 25 parlamenata i vlada svijeta ocijenilo je Holodomor genocidom. Danas Ukrajinci i dalje inzistiraju da se Holodomor kod svih država svijeta koje to još nisu učinile jasno kvalificira kao genocid sovjetsko-komunističkog režima protiv ukrajinske nacije. S obzirom da je riječ o jednom od najvećih zločina u svjetskoj povijesti i kako o njemu postoji dovoljno dokaznog materijala te svjedočanstava još živih svjedoka, Ukrajinci vjeruju da će u godinama koje slijede broj zemalja koje će osuditi ovaj sustavno skrivan genocid biti znatno veći.

HRVATSKA PODRŠKA - Kao i u ostatku svijeta, u Hrvatskoj je Holodomor 1932./1933. bio dugo vremena nepoznat pojam. Većina informacija koja je pristizala u bivšu Jugoslaviju selektivno se puštala u javnost, a ono što se i načulo među stručnjacima nije bilo popularno dalje prenositi se pritom zaoštravati nategnute odnose s bivšim Sovjetskim Savezom koji je negirao spomenuti zločin. Unatoč tome, hrvatska javnost je s velikim uvažavanjem prema ukrajinskom narodu počela prihvaćati istinu o sovjetsko-komunističkom zločinu nad Ukrajcima. Od proglašenja neovisnosti, ukrajinsko-hrvatske zajednice su gotovo svake godine obilježile spomen na žrtve ovog zločina u okviru svojih skromnih mogućnosti. Hrvatska javnost je pokazala interes za razotkrivanje svih događaja iz tog sovjetskog razdoblja, a Hrvatski sabor i Vlada RH imaju sluha ovaj zločin uvrstiti među svoje službene kvalifikacije o sličnim događajima. Pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji koja se ogradila od svih komunističkih zločina, u 2013. godini stvoreni su preduvjeti da se takve kvalifikacije službeno usvoje u nešto bržoj proceduri.

GODINA ŽRTVE - 2014. godina predstavljat će posebno vrijeme u ukrajinskoj povijesti. Ove godine ponovno ginu ukrajinski heroji koji se bore za neovisnost kao što su se borili i brojni Ukrajinci u sklopu nasilno stvorenog Sovjetskog Saveza. U 2014. godini odajemo počast žrtvama Holodomora 1932./1933., žrtvama Revolucije dostojanstva i žrtvama aktualne ruske agresije na Ukrajinu. Počivali u miru, nećemo ih zaboraviti!

Slavko Burda

100 років школі у Петрівцях

Школа - це не просто уроки, домашні завдання, дисципліна та екзамени. Це щось набагато більше, це один із острівців життя для учнів, учителів, батьків, це місце виховання людей, місце зустрічі малих і дорослих. Таким острівцем для жителів села Петрівці є школа, яка нещодавно відзначила свій 100-річний ювілей.

19 вересня 2014 року у філіалі Вуковарської школи ім. Антуна Бауера, що знаходиться в Петрівцях, було святково й урочисто. В цей день школа відзначала свій день народження - 100-у річницю від початку своєї роботи.

І тому не дивно, що на шкільному подвір'ї зібралися великі й малі - колишні й теперішні педагоги та учні школи, велика кількість односельців, почесні гості, які приїхали з-за кордону на святкування визначного ювілею.

Урочиста програма розпочалася

гімном Республіки Хорватія, який прозвучав у виконанні шкільного хору. З теплими словами привітання до учасників та гостей свята звернувся директор школи Йозо Міхалев.

Урочисто була відкрита пам'ятна дошка. А почесне право відкрити дошку було надано вчительці з найбільшим педагогічним стажем, керівнику початкової школи в Петрівцях пані Мелані Джуджар.

Після благословіння дошки гостей запросили на презентацію книги-монографії "Сто років школі в Петрівцях". Модератором цієї презентації була проф. хорватської філології І. Греценшен, а книгу представили автори - вчителька русинської мови Наталія Гнатко, проф. хорватської мови і літературознавець Євгенія Врабац, священник Греко-католицької церкви в Петрівцях о. Володимир Седлак. До учасників презентації з вітальними словами звернулися колишній директор

школи, проф. математики Іван Маджарош, проф. фізичної культури Томіслав Рац, які також представляли і редакційну комісію. Звеличили презентацію почесні гості, серед яких заступник голови обласної адміністрації Джорже Чурчіч, голова району Богдановці Юрій Михайлович, його заступник Ярослав Медьєші, голова Ради української національної меншини міста Вуковар Марія Семенюк Сімеунович, представники духовенства, велика кількість колишніх вчителів та учнів цієї школи.

Учасники та гості програми мали можливість подивитися виставку фотографій під назвою "Пам'ятки про школу", яку підготувала вчителька Наталія Гнатко.

Концертна програма, яку підготували учні школи, розпочалася в Будинку культури села Петрівці. Головними на святі були, звичайно, малі і старші артисти - нинішні учні школи.

Поскільки учні школи в Петрівцях мають можливість вивчати п'ять мов, це відобразилося і на змісту програми. Так, першокласники привітали всіх хорватською піснею. Учні, які вивчають українську - підготували вірші про школу, нинішні та колишні учні з відділення русинської мови представили шкільний проєкт "Весільні звичаї русинів".

Наприкінці програми з нагоди 100-річного ювілею прозвучали дитячі поздоровлення хорватською, русинською, українською та англійською мовами.

Відзначення ювілею закінчилося поминальною Службою в церкві Пресвятої Богородиці в Петрівцях за померших працівників та учнів школи.

Тетяна Рамач

● У Петрівцях діти українського походження вивчають рідну мову в школі

U Lipovljanima organiziran nastavak izučavanja ukrajinskog jezika u Osnovnoj školi "Josip Kozarac"

● Mateja Hrgovan, učiteljica ukrajinskog jezika u Lipovljanima

Početkom nove školske godine 2014./2015. članovi Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana ubrzano su radili na pronalasku novog predavača za ukrajinski jezik i književnost po modelu C, pošto je dosadašnja profesorica Tatjana Lasek Žagar otišla na duže bolovanje.

Posredstvom Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Katedre za ukrajinski jezik i književnost, u suradnji s ravnateljicom OŠ Josipa Kozarca Lipovljani, predstavnici KPDU "Karpati" stupili su u

kontakt s magisticom Ukrajinskog jezika i književnosti Matejom Hrgovan, što je rezultiralo nastavku izučavanja ukrajinskog jezika i književnosti u ovoj školi.

Predsjednik ukrajinske udruga u Lipovljanima Ivan Semenjuk zajedno sa članovima imali su prigodu 18. rujna 2014. godine prisustvovati prvom kontaktu nove predavačice ukrajinskog jezika s učenicima, te se uvjeriti u njihov dobar međusobni odnos i uspješnost rada.

Ovom susretu prisustvovao je i povjerenik stranke Održivi razvoj Hrvatske za općinu Lipovljani gosp. Tomy Rosy i tom je prigodom poklonio prijenosno računalo za lakše održavanje nastave ukrajinskog jezika i književnosti po modelu C. Gospodin Rosy je donaciju u kojoj se nalazi prijenosno računalo Dell Inspiron 1100, ruter za bežično spajanje na internet, te stick za mobilno spajanje na internet uručio gosp. Ivanu Semenjuku, predsjedniku KPDU Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani te gosp. Mirku Fedaku, predstavniku ukrajinske nacionalne manjine u županjskom

vijeću Sisačko-moslavačke županije.

Cilj donacije je nastavak izvrsne suradnje a osobito pomoć djeci koja kroz nastavu njeguju materinski ukrajinski jezik i običaje svojih predaka, kao i pomoć pri uvježbavanju koreografija koje će biti dio programa u nastavi izučavanja materinskog jezika i kulture.

Na susretu je dogovoreno da će zamjenik predsjednika Društva, kao nekadašnji dugogodišnji voditelj ovoga Društva i plesnih skupina, gosp. Mirko Fedak zajedno s novom nastavnicom ukrajinskog jezika jedan sat tjedno uvježbavati elemente ukrajinskog narodnog plesa s učenicima. Jer ples je bitan dio ukrajinske kulture a u Lipovljanima je nekada bilo više plesnih skupina koje su na visokoj razini predstavljale ukrajinsku koreografiju diljem Hrvatske kao i izvan zemlje. Velika želja članova KPDU "Karpati" je vratiti sadašnjoj, a i budućim generacijama učenje i predstavljanje prekrasnih i atraktivnih ukrajinskih plesova.

Ivan Semenjuk

"Talisman za ukrajinske vojnike"

Kao i Hrvatska prije 20 godina, sada Ukrajina prolazi kroz teško razdoblje.

Učenici koji njeguju ukrajinski jezik i kulturu u školi prate događaje koji se zbivaju u Ukrajini. U želji da barem nekako pomognu ukrajinskom narodu, školarci su se uključili u akciju "Talisman za ukrajinske vojnike" u kojoj od početka prosvjeda i borbe za Eurointegraciju sudjeluju djeca u Ukrajini.

Naime, radi se o dječjim likovnim ra-

dovima s porukama podrške ukrajinskim vojnicima, ukrajinskom narodu, mira u Ukrajini i cijelome svijetu.

Oko 50-ak dječjih likovnih radova u veleposlanstvo Ukrajine u Hrvatskoj poslali su učenici iz Kaniže i Šumeća koji pohađaju nastavu njegovanja ukrajinskog jezika. Radovi su ispunjeni ljubavlju, nacrtani maštom dobrog srca i vjerom da će Ukrajina postati neovisna, demokratska zemlja koja će se dostojno pridružiti europskoj obitelji.

Predstavnici veleposlanstva Ukrajine u Hrvatskoj poslat će dječje radove u Ukrajinu u ona područja gdje je najtraženiji mir.

Učenici znaju da će vojnici u Ukrajini te radove čuvati kao talisman u najtežim trenucima. Djeca iz Kaniže i Šumeća iskreno vjeruju da će njihovi radovi ohrabriti vojnike u borbi za svoju državu i dati nadu za bolju budućnost Ukrajine.

Mirjana Martić, učenica 6. razreda

OŠ "Antun-Matija Reljković" Bebrina

Поранені військовослужбовці з України прибули на лікування до Республіки Хорватія

МЗС допомогти у лікуванні поранених українських воїнів. Напередодні Мінохоронздор'я спільно з Міністерством закордонних і європейських справ Хорватії опрацювали всеохоплюючий план щодо забезпечення лікування та реабілітації групи поранених українських військових. Зокрема, зазначений план передбачає, що Мінохоронздор'я прийме за рахунок хорватської сторони військовослужбовців Національної гвардії зі схожими пораненнями та забезпечить їм повний курс групового лікування та реабілітації в Хорватії протягом 30-45 днів. У медичних закладах Хорватії поранені пройдуть повне діагностування та обстеження, а також, при необхідності, оперування, повний курс терапії та психічну і фізичну реабілітацію. Також завдяки Посольству України в Республіці Хорватія з поранених українських військових увесь час будуть супроводжувати два волонтери-перекладачі. За інформацією Посольства до процесу спілкування та підтримки військовослужбовців Нацгвардії буде активно долучатися, зокрема, і українська діаспора.

Сьомого листопада 8 військовослужбовців Національної гвардії України, які зазнали поранень у ході АТО, прибули на лікування та реабілітацію до Республіки Хорватія. Серед бійців і капітан Олександр Макеєнко, який вижив після падіння Мі-8, підбитого терористами 29 травня поблизу Слов'янська. У Міжнародному аеропорту Загреб гвардійців зустрів посол України в Хорватії Олександр

Левченко та супроводжував поранених до медичного закладу. Наразі бійці проходять діагностику у одному із найбільших госпіталів Хорватії. А вже найближчими днями для бійців розпочнеться тривалий курс реабілітації у Вараждинські Топлице, - одному із лікувальних курортів Хорватії, які відомі своїми термальними джерелами. Хорватська сторона одна із багатьох країн, які відгукнулися на прохання українського

Ukrajinski vojnici se liječe u Zagrebu

Осам ранjenih ukrajinskih vojnika prebačeno je u Zagreb na liječenje i rehabilitaciju, priopćilo je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Nakon trijažno-dijagnostičkih pregleda započeli su s medicinskom rehabilitacijom. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova u okviru razvojne i humanitarne

pomoći snosi troškove putovanja, boravka i tretmana ranjenika, a Ministarstvo zdravlja odabralo je medicinske ustanove za njihovo liječenje i rehabilitaciju. Ministarstvo zdravlja zbog zaštite privatnosti pacijenata nije željelo objaviti u koje će ustanove ranjenici biti smješteni. Ovaj projekt najavljen je početkom rujna na summitu NATO-a,

u Walesu, nakon što su ukrajinske vlasti putem Sektora NATO-a za civilno krizno planiranje zatražile pomoć u liječenju i rehabilitaciji ranjenika na što je Hrvatska, zajedno s još 11 država članica NATO-a, pozitivno odgovorila.

(E.S.) Glas Slavonije, 8. studenog, 2014.

U Zagrebu održana VII. Središnja manifestacija Ukrajinaca u Hrvatskoj

Program manifestacije posvećen 200. obljetnici rođenja velikana ukrajinske kulture Tarasa Ševčenka

Ove godine VII. Središnja manifestacija Ukrajinaca u Hrvatskoj održana je u Zagrebu - hrvatskoj metropoli u suradnji s Ukrajinskim kulturno-prosvjetnim društvom "Kobzar" Zagreb, a bila je posvećena 200. obljetnici rođenja velikana ukrajinske kulture – Tarasa Hryhorovyča Ševčenka.

Potporu za održavanje manifestacije dali su Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Veleposlanstvo Ukrajine u RH uz suradnju Kulturnog centra Travno.

Manifestacija je održana 4. listopada 2014. godine, u zagrebačkom naselju Travno. Program je dijelom održan na otvorenoj sceni u Ukrajinskoj ulici, a većim dijelom u prostoru Kulturnog centra Travno.

Manifestacija je imala šest posebnih programa. U jutarnjim satima, 4. listopada održana je press-konferencija na kojoj su predstavljani satnica, sadržaj i programi manifestacije.

Okrugli stol posvećen 200. obljetnici rođenja Tarasa Hryhorovyča Ševčenka

Na okruglom stolu s temom iz života i stvaralaštva velikoga nacionalnog pisca i proroka Tarasa Ševčenka izlagali su: dr. Filip Škiljan, Pavle Holovčuk, Miroslav

Kirinčić, Jurij Lisenko, Jesenka Miškiv, Katarina Todorčev-Hlača, Slavko Burda, a uz njih su u diskusiji sudjelovali Đuro Vidmarović, prof. Rajisa Trostinska, Boris Graljuk i drugi. Pored izlaganja na prijavljene teme o Tarasu Ševčenku predstavljene su i dvije knjige: Hrvatska ševčenkiana u nakladi Hrvatsko-ukrajinskog društva i Udruge hrvatskih Ukrajinista – koju je priredio prof. dr. Jevgenij Paščenko, dok je u nakladi Matice hrvatske izašla knjiga Tarasa Ševčenka / Izabrane pjesme koje je s ukrajinskog jezika prevela akademkinja Antica Menac uz bilješke i komentar mr.sc. Rajise Trostinske te uz izbor pjesama i pogovor prof. dr. Jevgenija Paščenka.

Dan Ukrajinske ulice i obilježavanje 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine

Dan Ukrajinske ulice i obilježavanje 23. obljetnice neovisnosti Ukrajine održani su na otvorenoj sceni pored stabla kestena i spomen-kamena, simbola prijateljstva ukrajinskog i hrvatskog naroda, u Ukrajinskoj ulici, u naselju Travno.

Nakon hrvatske i ukrajinske himne u izvedbi Mješovitog zbora KPDU "Karpati" iz Lipovljana, u ime organizatora i domaćina UKPD "Kobzar" Zagreb, prigodnim pozdravnim riječima okupljenim Zagrepčanima, gostima i uzvanicima, obratio se predsjednik Organizacijskog odbora VII. Središnje manifestacije Ukrajinaca u Hrvatskoj Slavko Burda. Prigodnim pozdravnim riječima obratili su se i nekadašnji veleposlanici Republike Hrvatske u Ukrajini, gospoda Đuro Vidmarović i Marjan Kombol, a pozdravne riječi uputio je i veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Njegova Ekselencija Oleksandr Levčenko.

Održan je kulturno-umjetnički program koji je sadržavao izvedbe ukrajinskih narodnih pjesmama te niz recitala. U programu je sudjelovao Mješoviti zbor KPDU "Karpati" iz Lipovljana, a recit-

acijama iz poezije Tarasa Ševčenka nastupili su Andrea Pavlešen i Željko Žužić. Bila je to prigoda da se predstavi tek objavljena knjiga „Ide svašta“ ukrajinskog književnika i diplomate Jurija Lisenka i njegove kćeri Darije.

Prezentacija i degustacija ukrajinskih jela i pića

Gastronomija ukrajinskih jela i pića organizirana je u Ukrajinskoj ulici. Narodna kuhinja je kulturno naslijeđe ukrajinskog naroda poput jezika, književnosti, umjetnosti i neprocjenjivo je postignuće kojim se treba ponositi i prenositi ga na nove generacije. S ciljem predstavljanja i popularizacije ukrajinske narodne kuhinje, članice Ukrajinske zajednice Grada Zagreba i UKPD "Kobzar" Zagreb pripremile su vrlo ukusna tradicionalna jela "boršč" i "kuttju", a članice UKPD "Andrij Pelih" iz Šumeća tijekom trajanja programa pripremale su izvrsne "Varenyke".

Nakon zajedničkoga ručka u restoranu "Stara zagrebačka škola" nastavilo se s drugim dijelom okruglog stola posvećenog 200. obljetnici rođenja Tarasa H. Ševčenka. Sljedeći predavači predstavili su teme: dr. Filip Škiljan, znanstveni suradnik Instituta za migracije i narodnosti; Taras Ševčenko – razmišljanja o biografiji; Pavle Holovčuk, ukrajin-

● Okrugli stol posvećen 200. obljetnici rođenja Tarasa Ševčenka

● Nikola Zastržni

● Oleksandr Levčenko

● Veljko Kajtazi

ski književnik: Ševčenko – borac protiv ruskog imperijalizma; mr. sc. Miroslav Kirinčić: predstavio je knjigu Hrvatska ševčenkiana, Jurij Lisenko, diplomata i ukrajinski književnik: Taras Ševčenko – Element čuda; Jesenka Miškov, profesor arheologije i kustos Muzeja Brodskog Posavlja u mirovini: Taras Ševčenko i glazba – Uglažbene pjesme Tarasa Ševčenka, Katarina Todorčev Hlača, voditeljica Središnje knjižnice Rusina i

veleposlanik RH u Ukrajini, hrvatski povjesničar i književnik: Viđenje, komentar i posljedice različitih vremenskih razdoblja u različitom tretmanu Tarasa Ševčenka kao kršćanina i vjernika zbog neusklađenih i neujednačenih prijevoda originalne Ševčenkove poezije na hrvatski jezik; Boris Graljuk, profesor arheologije, predsjednik Odbora za izgradnju spomenika Tarasu Ševčenu u Zagrebu: Ševčenkova utjecaj na očuvanje kulturnog

u Republici Hrvatskoj je kroz povijest vjerno prikazao stvaranje i višestoljetne uspone i padove ukrajinske države pa sve do situacije u Ukrajini danas, kada je na nju izvršena invazija i agresija te okupacija njezinog teritorija čime je ugrožen njezin suverenitet, integritet i cjelovitost od strane ruskog imperijalnog agresora. Ukrajina je kažnjena samo zbog toga što je težila postati članicom Europske unije i biti u Europi. U završnom dijelu nekadašnji veleposlanik Republike Ukrajine u Hrvatskoj – Đuro Vidmarović govorio je o negativnoj promidžbi o Ukrajini u hrvatskome medijskom prostoru.

Izložba posvećena 200. obljetnici Tarasa H. Ševčenka – “Ševčenko kao slikar/slikari Ševčenu”

U Kulturnom centru Travno, kao gost kreator, Društvo za ukrajinsku kulturu iz Zagreba pripremilo je i postavilo izložbu reprodukcija Ševčenkovih slika te izložbu grafika drugih slikara na temu Tarasa H. Ševčenka. Na otvorenju izložbe, uz veliki broj posjetitelja, uzvanika i gostiju, nakon prigodnog pozdrava predsjednika Organizacijskog odbora VII. Središnje manifestacije Ukrajinca u Hrvatskoj, Slavka Burde, obratio se predsjednik Društva za ukrajinsku kulturu Aleksa Pavlešin koji je u svom desetminutnom izlaganju govorio o radovima predstavljenim na izložbi.

Prigodnim pozdravnim riječima sve nazočne na izložbi pozdravila je izaslanica Ministra znanosti, obrazovanja i sporta Nada Zidar Bogadi, nekadašnji veleposlanik Republike Hrvatske u Ukrajini Marjan Kombol, veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Oleksandr Levčenko, a nakon kulturno-umjetničkog programa pjevanjem pjesama na riječi T. H. Ševčenka u izvedbi Mješovitog zbora UKPD “Karpati” iz Lipovljana te recitiranja Ševčenkove poezije u izvedbi glumca i člana UKPD “Kobzar” iz Zagreba, Željka Žužića, izložbu je uz prigodan govor službeno otvorio nekadašnji veleposlanik Republike Hrvatske u Ukrajini, književnik, povjesničar, književni i likovni kritičar Đuro Vidmarović.

● Plesna skupina UKPD “Ukrajina” – Slavonski Brod

Ukrajinka RH: Obilježavanje obljetnica Kobzara u Središnjoj knjižnici Rusina i Ukrajinaca RH; Slavko Burda, moderator okruglog stola i izlagač na temu: Moj Ševčenko i moja ševčenkiana (riječju, djelom i svojim primjerom), mr.sc. Rajisa Trostinska, profesorica Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Osvrt (Bilješke i komentari) te predstavljanje knjige Taras Ševčenko/izabrane pjesme, mr.sc. Đuro Vidmarović, nekadašnji

i nacionalnog identiteta Ukrajinaca u Hrvatskoj a Željko Žužić, glumac, recitirao je Ševčenkovu poeziju za vrijeme održavanja okruglog stola.

Okrugli stol: Situacija u Ukrajini - danas

U maloj dvorani Kulturnog centra Travno pred pedesetak slušatelja održan je drugi okrugli stol s temom: “Situacija u Ukrajini – danas”. U svom jednosatnom izlaganju veleposlanik Ukrajine

● Zbor UKPD “Ivan Franko” – Vukovar

Koncert plesnih i pjevačkih ansambala udruga, članica Ukrajinske zajednice RH iz Zagreba, Rijeke, Lipovljana, Slavonskoga Broda, Šumeća, Kaniže, Osijeka i Vukovara

Na sceni velike dvorane Kulturnog centra Travno postavljen je veliki portret velikana Ukrajine, pjesnika i slikara Tarasa Ševčenka, kao podsjetnik na najvećeg sina napaćenog, ali ponosnog ukrajinskog naroda, prigodom velikoga jubileja 200. obljetnice njegova rođenja. Ševčenko kao vizionar kroz svoje pjesme prorokovao je tešku sudbinu ukrajinskog naroda. Stoga je, posredno, manifestacija u isto vrijeme bila posvećena i žrtvama, stradalnicima Domovinskog rata u Ukrajini, kao i svim borcima za slobodu i neovisnost Ukrajine.

Koncert je počeo hrvatskom i ukrajinskom himnom u izvedbi Mješovitog zbora KPDU "Karpati" iz Lipovljana pod ravnanjem i pratnjom na harmonici Marije Poljak. Na poziv voditeljice programa Marije Semenjuk Simeunović minutom šutnje odana je počast svim žrtvama Revolucije dostojanstva i Domovinskog rata u Ukrajini. Vječna im slava i hvala, počivali u miru. Uz odobravanje publike i gledateljstva u dvorani odjekivale su riječi: "Slava Ukrajini! Herojam slava!"

Predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske g. Nikola Zastrižni zahvalio se Savjetu za nacionalne manjine RH i Ministarstvu znanosti obrazovanja i sporta RH na financijskoj potpori bez koje VII. Središnja manifestacija Ukrajinaca u Hrvatskoj ne bi mogla biti održana. Također se zahvalio i Veleposlanstvu Ukrajine u RH na moralnoj i donatorskoj potpori te na uspješno uspostavljenoj suradnji s Kulturnim centrom Travno u čijim se prostorijama održavala većina programa Manifestacije. Upućene su i riječi zahvale članovima i predsjedniku Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Kobzar" kao glavnom organizatoru i domaćinu Središnje manifestacije Ukrajinaca u RH, a ujedno su ispričani, zbog objektivnih okolnosti ili već ranije preuzetih drugih obveza, mnogi uglednici i uzvanici za nedolazak na Manifestaciju – predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH, Aleksandar Tolnauer; ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske Branko Sočanac, bivši predsjednik RH i predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva Stjepan Mesić, uvaženi biskup Križevačke biskupije msgr. Nikola Kekić, gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić kao i mnogi drugi.

Pozdravne riječi sudionicima, gostima, uzvanicima i posjetiteljima uputili su veleposlanik Ukrajine u RH, Oleksandar Levčenko, Veljko Kajtazi, saborski

● Oljha Kaminska i Sergej Kiseljov, Rijeka

zastupnik, izaslanica ministra znanosti obrazovanja i sporta Nada Zidar Bogadi te izaslanice Ministarstva kulture RH i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba.

Nakon pozdravnih riječi organizatora i cijenjenih i uglednih gostiju glazbene i dramske skupine, zborovi i plesni ansamblu ukrajinskih kulturnih društava izveli su dvosatni kulturno-umjetnički program sa sljedećim repertoarom:

- Vjenčić – splet ukrajinskih narodnih pjesama: “Ne pora”, “Čoven hetajetsja”, “Sedžu ja kraj vikonceka”, “Kenuv kuželj” u izvedbi Narodnog zbora UKPD “Ivan Franko” iz Vukovara;

- Ukrajinski narodni plesovi: “Bukovinska polka” i “Siljska polka” u izvedbi Plesnog ansambla UKPD “Adrij Pelih” iz Šumeća, koreografija Tome Lučanovića;

- Ukrajinske pjesme i instrumentalne kompozicije: E. Tosseli – Serenata, “Posylala mene maty”, I. Brahms: “Mađarski ples”, Letyt halka čerez balku” izvela je Vokalno-instrumentalna skupina UKPD “Kobzar” – Zagreb (Trio gracije), violina Dubravaka Marković, klavir Željka Kranjec Noll i violončelo/sopran Tajana Seder Zalucky, dok je glumac Željko Žužić odrecitirao na hrvatskom jeziku ulomke iz Ševčenkove poezije “Dumy moji” i “Zapovit”;

- Mješoviti zbor, Plesni ansambl te Narodni orkestar KPD “Ukrajina” iz Sla-

● Plesna skupina UKPD “Ukrajina” - Slavonski Brod

vonskog Broda koji uspješno vode Sanja Stičinski, Ivica Kševi i Josipa Hmilevski izveli su svadbene svečanosti slavonskih Ukrajinaca: glazbeno-plesno-dramski igrokaz “Svatovac”;

- Plesni ansambl i Pjevačka skupina UKPD “Taras Ševčenko” iz Kaniže izveli su plesove “Povzunc” i “Hopak” te izvorne halyčanske ukrajinske narodne pjesme koje su donijeli iz Ukrajine te ih sačuvali i prenosili iz generacije u generaciju;

- Mješoviti zbor KPD Ukrajinca “Karpati” iz Lipovljana izveli su splet popularnih ukrajinskih narodnih pjesama “Čy ty čuv mylenkyj”, “Vzjav by ja banduru” i “Susidka” uz dirigenticu i pratnju na harmonici Mariju Poljak;

- Plesni ansambl KPD “Ukrajina” iz Slavenskog Broda izveli su ukrajinski narodni ples “Poliski tanec” u koreografiji Ivica Kševija;

- Članovi UKPD “Dnjipro” iz Rijeke, solistkinja i prvakinja Hrvatskog narodnog kazališta Ivana plemenitog Zajca iz Rijeke, Olga Kaminska izvela je dvije ukrajinske pjesme “Jak by ja vmila vyšyvatj” i “Naščo menji čorni brovi”. Solist Sergij Kiseljev izveo je pjesmu “Devljus na nebo”, a u duetu su izveli ukrajinsku pjesmu “Misjac na nebi”. Ugledni balet-majstor Vitalij Klok izveo je uz video i fono zapis s Majdana neovisnosti u Ukrajini – “Vičnyj revolucioner”, a Roman Martinić je na ukrajinskom

jeziku odrecitirao Ševčenkovu “Zapovit;

- U ime svih Ukrajinaca Hrvatske s “Molitvom za Ukrajinu” članice Pjevačke skupine UKPD “Lesja Ukrajinka” Osijek pod vodstvom Oksane Sturko i solistice Hane Pešo izveli su pjesme: “Bože, vysluhaj blahanja” i “Molytva za Ukrajinu”;

- Bogat i sadržajno raznovrstan kulturno-umjetnički program VII. Središnje manifestacije Ukrajinca u Hrvatskoj uspješnim nastupom završio je veliki plesni ansambl UKPD “Ukrajina” iz Slavenskog Broda koji su izveli temperamentni i popularni ukrajinski narodni ples “Hopak” u koreografiji Ivica Kševija.

Voditeljica programa je bila Marija Semenjuk Simeounović, scenarij i režija Slavko Burda, dok je tehniku KUC Travno vodio Ivan Špoljarec.

Na kraju su predsjednik Ukrajinske zajednice RH g. Nikola Zastrižni i predsjednik Organizacijskog odbora VII. Središnje manifestacije Ukrajinca u Hrvatskoj, g. Slavko Burda, svim sudionicima manifestacije uručili zahvalnice za sudjelovanje na svih šest programa manifestacije. Preko 200 izvođača programa i toliko posjetitelja u Velikoj dvorani KUC Travno zajedno su zapjevali “Mnohaja i blahaja ljita” te za uspomenu i sjećanje na manifestaciju u Zagrebu napravili zajedničku fotografiju.

Slavko Burda

● Predsjednik UZRH N. Zastrižni i predsjednik Organizacijskog odbora manifestacije S. Burda uručuju zahvalnice sudionicima

Dan nacionalnih manjina u Zagrebu

● Štand ukrajinske nacionalne manjine u Zagrebu

● "Hopak" po kiši u izvedbi UKPD "Andrij Pelih" - Šumeće

Pod pokroviteljstvom gradonačelnika Milana Bandića 14. rujna 2014. godine održana je svečanost obilježavanja Dana nacionalnih manjina Grada Zagreba.

18 nacionalnih manjina Grada Zagreba organiziranih putem Koordinacije predstavnika i Vijeća nacionalnih manjina već drugu godinu posjetiteljima na Zrinjercu promoviraju svoju kulturu, svoje tradicionalne običaje, nošnju, folklorno i glazbeno stvaralaštvo, izdavaštvo, tiskovinu.

Tako su po kiši ove godine na trgu zrinjevačkog parka i paviljona sve man-

jine svojim plesom i pjesmom sudjelovale i nastupale u zajedničkom kulturno-umjetničkom programu.

Svečanu proslavu otvorio je Zoltan Balaz Piri, predsjednik Koordinacije nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, a prisutne je u ime gradonačelnika pozdravila njegova zamjenica Vesna Kusin.

Sve nacionalne manjine imale su svoje štandove za predstavljanje svoje gastronomije, svojih jela i pića. Štand ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba tijekom cijele svečanosti je bio prepun posjetitelja. Kao gosti predstavnika ukrajinske nacionalne manjine grada

Zagreba Viktora Filime, bili su UKUD "Andrij Pelih" iz Šumeća koji su s plesnim ansamblom sudjelovali u zajedničkoj priredbi dok su ostali članovi na ukrajinskom štandu predstavili kulinarstvo Ukrajinaca. Uz degustaciju vilijamkovke (horilke), na štandu su kuhali i dijelili posjetiteljima svježe i ukusne pyrohy ili varenyky s vrhnjem. Za dobar ugođaj na štandu i razgovor s posjetiteljima pobrinuli su se Darko Karamazan, Slavko Burda, Irina Nagy, Verica Tančin, Marusja Jurista i drugi.

Slavko Burda

9. Večer ukrajinske pjesme i plesa u Lipovljanima

● Zbor KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Vlade RH i općine Lipovljani, 18. listopada 2014. godine KPD Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana organizirao je 9. Večer ukrajinske pjesme i plesa, posvećenu obilježavanju 120-godišnjice doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane. Obzirom da je Društveni dom u Lipovljanima u renoviranju, ova manifestacija je, uz veliku zahvalu Mirjani Faltis, ravnateljici Osnovne škole Josipa Kozarca Lipovljani, održana u sportskoj dvorani škole.

Manifestacija je počela pjevanjem himni RH i Ukrajine u izvođenju pjevačke skupine domaćina. Budući da je cijela

2014. godina posvećena 200-godišnjici rođenja velikog pjesnika i genija Ukrajine Tarasa Ševčenka, u sklopu ove manifestacije, uz dužno poštovanje Tarasu Ševčenku, sudionici su posvetili dio manifestacije i toj godišnjici.

Nakon pjevanja himni, voditeljice svečanog programa Mihaela Hoško i Melani Panižić su na ukrajinskom i hrvatskom jeziku odrecitirale Ševčenkovu "Oporuku", a i naknadno su, uz najavu pojedinih izvođača programa čitale stihove ovoga znamenitoga i za Ukrajinu veoma značajnoga pjesnika. Također su pročitale kratak osvrt na život i rad Tarasa Ševčenka te povezali njegova djela s iseljavanjem ljudi iz Ukrajine i doselja-

vanjem u Lipovljane. Predsjednik KPD Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana Ivan Semenjuk dao je osvrt na 120-godišnjicu doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane.

Pozdravne riječi organizatoru manifestacije, izvođačima programa i gledateljstvu uputili su uvaženi gosti: Mario Ribar – načelnik Općine Lipovljani, Igor Fedešen – župnik grkokatoličke crkve iz Lipovljana te Veljko Kajtazi – saborski zastupnik za 12 nacionalnih manjina u koju grupaciju pripada i ukrajinska.

Manifestacija je nastavljena pjevanjem dviju ukrajinskih pjesama u izvedbi domaćina, od kojih je jedna djelo Tarasa Ševčenka – "Sadok vyšnevij kolo haty". Prilikom najave svakog izvođača programa, voditeljice su upoznale prisutne s bitnim detaljima vezanim uz djelatnost Društva, a pritom i odrecitirale nekoliko stihova Tarasa Ševčenka na ukrajinskom i hrvatskom jeziku.

U programu manifestacije sudjelovali su i članovi Udruge umirovljenika "Perunike" općine Lipovljani, posebno zbor, koji okuplja umirovljenike i na taj način članovi udruge nalaze smisao svoga života, uživaju u druženju, zabavljaju se i dogovaraju o pružanju pomoći starijim i nemoćnim osobama – članovima društva. Pjevanje ih jako veseli pa se

rado odazivaju na pozive, te sudjeluju u kulturno-umjetničkim projektima.

Ukrajinski narodni ples predstavili su članovi UKPD "Andrij Pelih" iz Šumeća (Brodsko-posavska županija). Svoju djelatnost predstavili su i članovi Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Danica" iz prigorskog mjesta Bedenica.

Ukrajinci u RH usko su vezani uz Ukrajinu, pošto su u isto vrijeme i iz istih mjesta iz Ukrajine iseljavali na ove prostore. Ima tu dosta i rodbinskih veza, pa je nekako učestalo da međusobno nastupaju na zajedničkim manifestacijama, te na taj način razvijaju suradnju u kulturnoj djelatnosti. Tako su kao gosti, na manifestaciji nastupili članovi KPUU "Taras Ševčenko" iz Banja Luke, a za koje je interesantno naglasiti da su prije Domovinskog rata u RH i osnivanja Društva "Karpati" iz Lipovljana, bili društvo – pobratim KUD-a "Lipa" iz Lipovljana, u čijem sastavu su nastupali i Ukrajinci iz Lipovljana.

Na kraju programa predstavilo se i društvo-imenjak "Karpati" iz Vrbasa, a njihov prekrasan nastup i temperamentni ples najviše je razveselio posjetitelje. Bitno je napomenuti da su međusobni posjeti ova dva društva koja nose ime "Karpati" dosta učestali i povezani, a "Karpati" iz Lipovljana i ovog ljeta nastupali su u Vrbasu na središnjoj manifestaciji – Festivalu ukrajinske kulture "Kalyna" u Srbiji.

Zahvalu za dolazak na manifestaciju predsjednik KPD Ukrajinaca "Karpata" – Lipovljani uputio je svim sudionicima programa, a posebne pozdrave uputio gostima, prije svega: Mirjani Faltis – ravnateljici OŠ Josipa Kozarca Lipovljani, Veljku Kajtaziju – saborskom zastupniku za nacionalne manjine u Vladi RH, Mariju Ribaru – načelniku Općine Lipovljani, Igoru Fedešenu – župniku grkokatoličke crkve Bezgrješnog začeća sv. Ane Lipovljani, Anki Doležal – predsjednici Općinskog vijeća Lipovljani, Nikoli Zastrižnom – predsjedniku

Ukrajinske zajednice RH, Irini Matijević – predsjednici Hrvatsko-ukrajinskog društva Lipik, Mihajlu Semenjuku – predstavniku ukrajinske nacionalne manjine Brodsko-posavske županije, Mirku Fedaku – predstavniku ukrajinske nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije, Slavku Burdi – predsjedniku UKPD "Kobzar" – Zagreb, Darku Karamazanu – predsjedniku UKPD "Andrij Pelih" – Šumeće, Vasilju Pristašu – predsjedniku KPUU "Taras Ševčenko" Banja Luka, Juraju Fruku – predsjedniku KUD "Danica" iz Bedenice, Miri Horvat – predsjednici Udruge umirovljenika Lipovljani, Nevenki Zorić – predsjednici MPZ "Lira" Lipovljani, predstavnicima KUD-a "Odra" Žabno, te predstavnicima tiska i radio postaja.

Tradicionalna 9. Večer ukrajinske pjesme i plesa u Lipovljanima održana je uspješno, a svečani program manifestacije privukao je veliki broj gledatelja, visokih uzvanika, te predstavnika medija.

Ivan Semenjuk

UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod uspješno prezentira ljepotu ukrajinskoga plesa

Dana 4. listopada 2014. godine, članovi UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod, sudjelovali su na VII. Središnjoj manifestaciji Ukrajinaca Hrvatske, održanoj u Zagrebu. Mnogobrojnom gledateljstvu, folklorni ansambl i

mješoviti pjevački zbor uz pratnju orkestra predstavili su se izvedbom ukrajinskih svatovskih običaja. Velik broj izvođača, preko pedeset, skladnim, veselim plesom, pjesmom i glumom – mladenci, roditelji, kumovi i rodbina – dočarali su bogatu ukrajinsku

svatovsku tradiciju.

Pored "Svatovca", folklorni ansambl je izveo temperamentan, lepršav ples

"Poliski ples", te pobjedonosni ples ukrajinskih kozaka "Hopak".

Na poziv KUD –a "Dragutin Domjanić" Vugrovec, folklorni ansambl Društva, sudjelovao je na manifestaciji "Vugrovečko Miholje", održanoj

5. listopada 2014. godine u Vugrovcu. Pred 2500 gledatelja, članovi

folklornog ansambla su izveli plesove "Poliski ples" te "Hopak". Brilijantni nastupi na vugrovečkoj pozornici bili su nagrađeni dugotrajnim i jakim pljeskom publike, te pozivima za buduće nastupe.

Jasna Bek

Nastupi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Taras Ševčenko" iz Kaniže

U Kaniži je 6. rujna 2014. godine održana 6. po redu smotra folkloru pod nazivom "Kolo na Matniku za Grugerevo" na kojoj su nastupili i članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Taras Ševčenko" – Kaniža.

Članovi ukrajinskog društva prezentirali su dva veoma lijepa plesa od kojih je jedan novi, pod nazivom "Hopak po kaniški", a koreografije je postavio predsjednik i voditelj svih plesnih sekcija Željko Has. Publika je bila oduševljena jer su plesači pokazali veliki broj zanimljivih plesnih figura koji su ostavili pojedince bez daha.

Manifestaciji su prisustvovali predsjednici kulturnih udruga Općine Bebrina, načelnik i donaćnik Općine Bebrina, ravnateljica Osnovne škole "Antun Matija Reljković" Marija Rosandić, svećenici, te posebni gosti iz Slavenskog Broda koji su bili organizatori Brodskoga Kola. U programu je sudjelovalo devet društava koji su pokazali dobru pripremu i uspješan rad. Treba istaknuti da je UKPD iz Kaniže bilo posebno

zapaženo odličnim nastupom i prekrasnom nošnjom što je oduševilo publiku i nitko nije mogao ostati ravnodušan.

Dana 20. rujna 2014. godine članovi UKPD "Taras Ševčenko" – Kaniža gostovali su s nastupom u susjednoj BiH u Bosanskoj Krupi gdje već četvrtu godinu surađuju s njihovom udrugom. U tom mjestu domaćini goste dočekuju sa svojim velikim srcem.

Starija plesna sekcija predstavila se s tri koreografije koje su oduševile publiku. Velikim aplauzom su ispratili plesače i oduševljeno prihvatili njihove nove plesove koje je postavio predsjednik Udruge Željko Has.

Pod pokroviteljstvom Federalnoga ministarstva kulture i sporta i Općine Bosanska Krupa, Kulturno-umjetničko društvo "Grmeč" kao domaćin organiziralo je u Bosanskoj Krupi šestu Regionalnu smotru folklornog stvaralaštva 2014. na kojoj je nastupilo deset kulturno-umjetničkih društava, sedam iz Republike Hrvatske, tri društva iz BiH i društvo nacionalnih manjina. Lju-

biteljima folklornog stvaralaštva i etno kulturne baštine predstavili su se KUD "Mura" iz Murskoga Središća, Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže, KUDS "Braća Banas" iz Josipovca Punitovačkog, KUD "Budičanka" iz Budičine, KUD "Paklenica" iz Paklenice, KUD "Mladost" iz Bosanske Otoka, Pjevačka skupina "Smilje" iz Bosanske Gradiške, KUD "Ponos" s Brekovice, KUD "Valentinovo" iz zagrebačke Dubrave, te društvo domaćin, KUD "Grmeč" iz Bosanske Krupe.

Smotra je počela okupljanjem sudionika ispred Doma kulture i zajedničkim fotografiranjem članova folklornih društava u Parku prijateljstva, a nastavljen nastupom ansambala pred brojnim građanima Bosanske Krupe na bini ispred crkve Imena Marijina i mimohodom gradskim ulicama. Glavni dio smotre održan je na velikoj pozornici Doma kulture u kojem je uživao velik broj posjetitelja. Nakon dvoipolsatnog, uistinu šarolikoga i bogatoga programa u kojem su folklorni ansambli predstavili spletove igara i napjeve, te kulturnu baštinu krajeva iz kojih dolaze, održan je i kraći okrugli stol na kojem su predstavnici društava iznijeli svoje dojmove s nastupa i boravka u Bosanskoj Krupi. Ističu se riječi hvale za gostoprimstvo i organizaciju ove kulturne priredbe. Iznoseni su i planovi za predstojeću, sedmu smotru za koju organizator kaže kako će nastojati da u dvije noći prikažu narodne i izvorne igre, a drugu večer stilizirane koreografije.

Mirjana Has

Вуковарський етно-ярмарок

Члени УКПТ ім. Івана Франка з Вуковара взяли участь у концертній програмі

● Хор УКПТ ім. Івана Франка із Вуковара

Сьомий вуковарський етно-ярмарок – виставочно-розпродажну виставку традиційних та мистецьких ремесел, рукоділля, антикваріату, виробів майстрів кулінарії з Вуковарсько-

сріємської та інших областей 27 вересня 2014 року відкрив заступник мера Вуковара Маріан Павлічек. Подякувавши всім учасникам, він наголосив, що цього року міська влада значно збільшила бюджетні кошти саме

для підтримки та розвитку середнього і малого підприємства та ремесел на території Вуковара.

На запрошення організаторів цього річного ярмарку – Туристичної громади міста та керівництва Вуковара участь прийняли 55 представників середнього та малого підприємства різноманітних ремесел, які представили свої вироби, доробки та експонати, а саме: мед та вироби із меду, горілку, фруктові лікери, ожинове вино, шинку та м'ясні вироби, сувеніри, рукоділля, златовези та гачкові вироби, різноманітний одяг з народними мотивами, домашні природні шампуні, тістечка, плетені вироби з лози, лікарські рослини, художні панно, анатомічне взуття та інше. Ярмарок тривав два дні, а організатори потурбувалися про

багату культурно-мистецьку програму для учасників та гостей. Першого дня своє мистецтво присутнім представили культурно-мистецькі товариства Вуковарсько-сріємської області - ХКМТ "Дунай" Вуковар, КМТ "Йосиф Костельник", Угорське товариство із

Вуковара, КМТ "Слога" Вуковар, КМТ "Коло". Українську національну меншину на святі представили члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка із Вуковара. Самодіяльний хоровий колектив у супроводі вокально-інструментального

ансамблю "Галичина" виконав низку веселих українських народних пісень, які прикрасили загальну концертну програму. Другого дня були проголошені переможці - найкращі виробники меду та дизайнери штандів.

Тетяна Рамач

Маніфестація в Рієці "Шевченко - сонце України"

● Віктор Камінський, Ольга Камінська, Романо Мартінчіч

● Хор "Трембіта" УКУПТ "Дніпро" - Рієка

В історії кожної країни назавжди залишаються імена, які з гордістю вимовляються, пам'ятаються і шануються. Одним із таких імен в Україні є Тарас Григорович Шевченко - видатний український поет, прозаїк, драматург, художник, політичний і громадський діяч.

Українці щиро захоплюються високим образом Кобзаря. В його творах впізнають свою історію і долю. В його зверненнях, покликаннях національно самостверджуються, духовно очищаються і морально зміцнюються, особливо тепер, в нелегкий для України час, час викликів і випробувань.

2014 рік в Україні є роком відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. Саме ця подія надихнула членів Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка провести свою річну маніфестацію, літературно-музичне свято під назвою "Шевченко - сонце України", яке відбулось 26 жовтня 2014 року в місті Рієка.

Святково оформлена зала (пікантності додавали жовто-блакитні кульки, що прикрашали кожен стілець публіки), дружня атмосфера,

перегляд останніх номерів журналу "Вісник", програми концерту перед початком виступів, самі виступи, підбір відеороликів перенесений на широкий екран сцени, жива музика, спів, читання віршів - все це справило незабутнє враження.

Пані Ольга Камінська не тільки як голова товариства, а й як режисер цього дійства детально та творчо підійшла до вибору та підготовки кожного номеру.

Своїми професійними здібностями, позитивним запалом вона надихала і підтримувала виступаючих на сцені, як професіоналів так і аматорів.

Теплими оплесками присутні, а серед них були не тільки дорослі, а й діти, зустріли ведучу Тамару Мравац, яка розпочала свято віршем Тараса Шевченка.

Мелодійне, ліричне виконання Сергієм Кісельовим українських народних пісень "Дивлюсь я на небо" та "Ой, ти дівчино, з горіха зерня" зворушило всіх. Присутні подякували йому оплесками за прекрасно виконані найпопулярніші українські пісні.

Святково одягнена в національне українське вбрання Катя Мравац,

13-річна дівчина, вдало передала дух епохи Великого поета у вірші "Садок вишневий коло хати", написаного поетом саме для дітей.

Професійно були виконані Ольгою Камінською українська народна пісня на слова Т. Шевченка "Нащо мені чорні брови" та ліричний український романс "Ой у вишневому саду". Ніжності і яскравості виконанню романса надав відео-ролик про почуття, переживання, родинні стосунки в часи Т. Г. Шевченка. В залі запанувала атмосфера тепла і лірики, яку підхопили виконавці слідуючого номеру концерту. Увазі глядачам була представлена хореографія Віталія Клока, зокрема балетна композиція на тему української народної пісні "Ой чий то кінь стоїть" у виконанні Віталія Клока, Крістіни Луканец, Деани Марчіч. Танцюристам під супровід саксофону вдалось передати щирі почуття молодих сердець. Публіка бурхливими оплесками віддячила танцюристам за їх емоції та виразну пластику.

Незабутні враження zostалися і від виступу оркестру "Оберіг". Твір "Мелодія" композитора Мирослава Скорика був зіграний музикантами

надзвичайно емоційно, виконавці донесли сумні емоції твору, які були закладені композитором, адже "Мелодія" дуже сумна, вона була написана паном Скориком до сумних днів вшанування річниці Голодомору 1932-1933 років в Україні.

Склад оркестру: Анед Сигрян (альт), Тетяна Склярєнко (віолончель), Тая Бушіч (скрипка), Віктор Камінський (фагот), Валентин Склярєнко (труба), Сергій Росул і Василь Єнько (валторна), Давор Бушіч (флейта), Ана Анконелі (фортепіано).

Дуже патріотично і піднесено, під акомпанемент оркестру "Оберіг", Ольга Камінська і Сергій Кісельов виконали пісню хорватського композитора І. Зайця "Батьківщині і коханому" ("Domovini i ljubavi"). Публіка відразу відреагувала на відчуття любові до Батьківщини і своїх рідних. Присутнім сподобалося це виконання, оскільки в залі були не тільки українці, а й хорвати, яких з Україною пов'язують сімейні вузи, робота, дружні відносини, які цікавляться культурою та історією України, адже відносини між Україною і Хорватією винятково добрі і базуються на століттях дружби та спільному бажанні жити в демократичній Європі.

Зворушливим був виступ хору під назвою "Трембіта", диригент-хормейстер Ніна Сімчіч. Хор виконав

дві пісні: хорватська пісня "Sunce na Kvarneru", українська пісня на слова Т. Г. Шевченка "Ребе та стогне Дніпр широкий". Співаки донесли велич і глибину пісні, красу і силу шевченківського слова.

В продовженні святкування 200-річчя від дня народження Великого Кобзаря з метою популяризації творчої спадщини генія світового значення та утвердження його духовних заповідей Романо Мартінчич виразно прочитав вірш Т. Г. Шевченка "Заповіт". Романо дуже вдало презентував цей твір і на 7 Центральній маніфестації українців Хорватії, буквально взірвавши публіку на бурхливі оплески. Члени товариства УКПТ "Дніпро" - Рієка дуже радіють творчим успіхам Романо і помічають, що він виростає в шановного юнака, який може достойно представляти українську культуру не тільки на аматорських, а й професійних сценах. Мама Романо, Марта Мартінчич, допомагала О. Камінській у підготовці культурних заходів товариства, прекрасно перекладаючи тексти, програми і сценарії концертів, вона є носієм інформаційної ділянки товариства, адже за фахом - журналіст.

Слухаючи твори Шевченка, присутні знову переконалися, що Великий Кобзар був справжнім пророком, адже дивним чином описав сучасні події в Україні.

Балетну хореографію "Вічний Революціонер" під музику групи "Океан Ельзи" на вірш Т. Г. Шевченка "Мені однаково" виконав Віталій Клок (хореографія Віталія Клока). Одягнений у форму військового, надзвичайно точно і виразно він розкрив почуття, які відчували всі присутні, переживаючи події суспільних і політичних змін в Україні.

Після такого вразливого виступу, ведуча Т. Мравац запропонувала хвилиною мовчання увіковічити пам'ять загиблих на Майдані Незалежності і всіх інших, які пішли з життя, захищаючи незалежність і суверенність України.

Емоційного забарвлення і душевного неспокою маніфестації надав показ кадрів нещодавніх подій в Україні, нагадуючи всім іще про одну страшну сторінку в історії України. Були презентовані документальні фільми

"Небесна сотня" і "Як умру, то поховайте", які підготували Сергій Росул і Віктор Камінський.

Маніфестація під назвою "Шевченко - сонце України" залишиться надовго в пам'яті присутніх і допоможе протистояти викликам сьогодення та наполегливо відстоювати національні інтереси, захищаючи суверенітет Незалежної України.

Слава Україні! Героям Слава!

Зінаїда Єнько

Вперше українська пісня та "Гопак" на маніфестації угорців

● Танцюристи УКПТ "Андрій Пелих" із Шумеча

У невеличкому хорватському містечку Вардарац, недалеко від Осієка, проживає значна кількість угорців, які мають своє культурно-мистецьке товариство "Вардарац", в рамках якого плеають культуру своєї національної меншини.

Представники цього товариства беруть активну участь у різних культурних заходах. Так, на маніфестації "Кольорові писанки фарбами міста" у організації міста Осієка, увагу угорців привернули прекрасні українські народні костюми,

а ще більше неповторний "Гопак". Зачарувала їх і українська пісня. Тому керівники угорського товариства запросили українців, з якими познайомилися в Осієку, на свою центральну маніфестацію.

Серед багатьох чудових угорських танців, які представили угорці з Хорватії та Угорщини, зазвучали акорди "Гопака", а танець виконали члени Українського культурно-просвітнього товариства "Андрій Пелих" із Шумеча. На угорській маніфестації прозвучала й українська

пісня "Молитва за Україну", яку виконала солістка Українського культурно-просвітнього товариства ім. Лесі Українки із Осієка Хана Пешо, учениця четвертого класу.

Бурхливими оплесками нагородили глядачі виступи представників української національної меншини та виразили глибоке задоволення, що мали можливість побачити красу українського танцю та почути милозвучність української пісні.

Оксана Мартинюк

Зустрічі української Греко-католицької молоді в Боснії

Смарагдовий розмай послуних під клаптями туману горбів, веселі кучері боснійських доріг і вередливе, наче настрій молоді кралі, небо зустрічають

світу промовляє і про тих, хто мешкають на цій землі.

Цьогоріку греко-католики в Боснії можуть похвалитися суботніми зустрічами молоді, які відбулися у

кожного, хто з тієї чи іншої причини завітає до Боснії, або ж просто живе тут, щодня вдихаючи неозоро-чисте повітря своєї батьківщини. А краса сотвореного Богом боснійського

трикутника Прнявор - Баня Лука - Девятина. З благословення Владики Ніколи Кекіча Греко-католицький Вікаріят Крижевецької Епархії у БіГ, за ініціативою і організацією

о.Орла Закалюка та о.Мирослава Кернишина, а також із співпрацею всіх отців цього вікаріату, з допомогою богословів (Олега Закалюка, Олександра Хміля і Андрея Приходи) і сестер Василіянок (с.Адріани Томків, с. Навкратії Пап і с.Еммануїли Вішки) та молоді, яка відгукнулася на запрошення, ці зустрічі справді вдалися і ще довгий час приносять свої плоди.

Цьогорічні зустрічі відбувалися під гаслом "Молодь є корінням рослини, яка називається Церква". Метою організаторів було допомогти молоді відкрити та глибше усвідомити свій ідентитет як греко-католика, а також віднайти своє місце в Церкві. Кожна зустріч розпочиналася св. Літургією, а перед Літургією отець парох, як добрий господар ознайомлював присутніх зі своєю парохією та вітав молодь, яка приїхала на зустріч. Після молитви греко-католицька молодь мала нагоду теоретично і на практиці збагатити своє духовне життя. Про це завжди подбали богослови і сестри Василіянки. А також кожна зустріч була запланована таким чином, щоб залишилось досить часу на спілкування, оглядання міста та інші розваги.

Таким чином близько 35 молодих людей відчули, що вони стають однією спільнотою, що їх об'єднує їхня віра, обряд, Церква, їх батьківщина і їхня молодість. Вірю і надіюся, що їм захочеться знову і знов збиратися разом, спілкуватися, жартувати, молитися, ділитися своїм життям, разом подорожувати і разом змінювати світ на краще.

Думаю, що не тільки мені, але багатьом учасникам цьогорічних зустрічей молоді запам'ятаються 26 липня в Прняворі, 16 серпня в Баня Луці і 23 серпня в Дев'ятині.

Кожного разу мені жаль прощатися з Боснією, з її природою і людьми. Хочеться до нестями слухати стоголосий ранішній концерт пташок, вдивлятися у низьке, хоч подай рукою, зоряне небо, з благоговінням прислухатись до відлуння дзвонів та подати руку добрим, працьовитим і таким рідним українцям, які вже сотню років живуть на цій так схожій чимось на Україну благодатній землі.

с. Еммануїла Вішка ЧСВВ

Угорські українці мають свого речника у парламенті

● Ярослава Хортяні

Після проведення загальних виборів навесні 2014 року в Угорщині українська національна меншина, як і решта інших 12-ти етнічних спільнот, отримала представництво в Національних Зборах країни. Речником української громади в угорському парламенті стала п. Ярослава Хортяні. За її словами, інституцію речників нацменшин Угорщини планували утворити ще понад 10 років тому, але з деяких причин цього не було зроблено попри те, що конституційно така можливість існує за умови, якщо етнічна громада має національний орган самоврядування з числа депутатів меншини. Передусім проти цього тоді виступили чисельно більші нацменшини, зокрема німці, цигани, словаки, сподіваючись на те, що при зменшеній квоті пощастить набрати більшість голосів виборців, щоб пройти до парламенту в якості речників тої чи іншої меншини як повноправні депутати парламенту, зауважила Я.Хортяні. У цьому випадку виборчий закон передбачає, що представники нацменшин Угорщини проходять до парламенту країни, якщо за них проголосує 25 тис. виборців, тобто $\frac{1}{4}$ квоти, по якій проходить депутат політичної партії. Я.Хортяні повідомила: “Ми, зі свого боку, звертали увагу на положення закону про нацменшини, згідно з яким названа вище умова дійсна, коли меншина проживає у країні понад 100 років а її чисельність сягає 1000 осіб. Стільки голосів український речник міг би набрати на виборах, щоб пройти у парламент. Однак цього не було враховано: навіть не пройшла квота у 5 чи 10 тисяч голосів. Тому, коли вийшов цей виборчий закон, понад 80 відсотків від нацменшин знали, що депутатами стануть лічені представники такі, як німецькі чи циганські. Втім, автори законопроекту пішли назустріч менш чисельнішим етнічним громадам, зазначивши в одному з положень

закону, що у разі, коли кандидат не набирає $\frac{1}{4}$ квоти голосів, необхідної для подолання парламентського порогу для депутата політичної партії, перша особа у виборчому списку представників даної нацменшини автоматично стає речником своєї етнічної громади у парламенті. Тобто взято до уваги те, чого ми домагалися раніше, ба навіть більше – якщо кандидат від меншини балотувався на речника і взяв участь у виборах, він може розраховувати на перемогу. До речі, за підсумками проведення виборів у парламент виявилось, що квоту у 25 тисяч голосів не набрали навіть німці чи цигани”.

Ярослава Хортяні пояснила це тим, що представникам нацменшин доводиться змагатися з потужнішими в електоральному сенсі угорськими політичними партіями. На практиці це означає, що виборець не може голосувати водночас за меншину чи висуванців партій, а повинен зареєструватися в окремому списку виборців. Віддавши голос за речника нацменшини, голосуючий вже не може опустити бюлетень за кандидата від партій, тому що так в Угорщині виписаний закон про вибори, сказала пані Ярослава. За її словами, у більшості випадків списки кандидатів від нацменшин очолювали керівники державних національних органів самоврядування. Я.Хортяні висловила жаль, що українці підключилися до виборчої кампанії трохи запізно – не у січні поточного року, а лише в лютому місяці. “Ми досить багато роздумували і радилися з депутатами на місцях і в столиці, йти чи не йти на ці вибори, який сенс буде в тому, що українська меншина отримає свого речника у парламенті, – принагідно зауважила Я.Хортяні. – Скажімо угорські німці агітували за своїх висуванців ще з листопада минулого року. Однак не зважаючи на це, за кількістю набраних місць ми є на шостій позиції з 13-ти нацменшин Угорщини.” За інформацією пані Ярослави, статус речника нацменшини у парламенті практично нічим не відрізняється від депутатського – всі обов’язки, права, пільги, зарплата, офіс із двома помічниками (один має бути з юридичною освітою) зберігаються. Речники нацменшин, утім, не можуть голосувати на пленарних засіданнях парламенту. Але ми можемо ставити питання, виступати перед затвердженням порядку денного, доводити до відома депутатів свою позицію на засіданнях новоутвореного парламентського комітету з питань національних меншин, уточнила Я.Хортяні. Вона додала, що в цьому комітеті речники нацменшин якраз мають право голосу.

Речники нацменшин заслухали кандидата на посаду міністра людських ресурсів Золтана Балого стосовно його планів і конкретної програми роботи на цьому державному посту. Він відповів на численні запитання присутніх. Золтан Балого не є новачком на відповідальних посадах уряду консерваторів та християнських демократів і добре знається на проблемах етнічних громад Угорщини, вважає Я.Хортяні. Відтак зібрання речників запропонувало урядові Угорщини кандидатуру пана Балого на цю відповідальну посаду.

На думку Хортяні, новизна ситуації полягає і в тому, що після появи інституції речників нацменшин міністри, згідно з законом, періодично повинні звітуватися перед комісією з питань нацменшин, тобто змінився порядок підзвітності. Крім того, речники можуть зараз краще лобіювати інтереси своїх меншин у парламенті.

“Наша мета як речників домогтися працювати злагоджено і системно, як справжній представницький орган нацменшин у парламенті, відкинувши партійну фракційність та політичну заангажованість, проявляти солідарність у рішеннях, толерантність. Це навіть не засідання голів національних самоврядувань із притаманною йому специфікою роботи. Ми повинні досягати консенсусу усіх речників перед тим, як пропонувати якісь зміни до існуючого закону чи пропозиції до майбутніх законопроектів”, – переконана пані Ярослава.

Речників нацменшин, як зауважила Я.Хортяні, не обмежують у виборі тем, з яких вони хотіли б порушити те чи інше питання перед пленарними засіданнями парламенту. За існуючою процедурою, вони мають бути викладені у письмовій формі до регламентного комітету. Це можуть бути сфера бюджету, освіти, культури, релігії, дотримання і забезпечення прав національних меншин, робота мас-медій, питання, що стосуються діяльності міжурядових комісій і можливої участі роботи речників у складі цих комітетів і включення до складу офіційних угорських делегацій під час їх поїздок за кордон, якщо йдеться про історичну батьківщину даного речника нацменшини.

Позитив, на думку Я.Хортяні, є і в тому, що у речників нацменшин з’являється доступ до роботи над певними документами державної ваги, наприклад, проектами певних законів, щоб вони пройшли відповідну експертну експертизу впродовж 8 календарних днів, чого раніше не завжди дотримувалися.

Для “Вісника” вибрав Славко Бурда

Цимбали

Цимбали є одним з найдавніших струнних інструментів. На асирійських фресках III тис. до н.е. зображення струнного інструмента з плоским корпусом, на якому грали ударом паличок. Це арабський сантір - інструмент від якого пішли різні види гусел і на якому грали спочатку щипком пальців, пізніше - за допомогою спеціальних паличок, якими ударили по струнах. У народів Середземномор'я цимбали називались самбуки, кіннор, псалтеріон, барбітон та ін. Давньогрецький кінвал, латинський цимболум, польські й українські цимбали починалися саме з давнього інструмента з плоским дерев'яним корпусом тркутної, пізніше - трипещевидної форми.

В Україні, як й інших європейських країнах, цимбали поширилися з Близького Сходу. Перша документальна згадка про цимбали в Україні датується XVIII ст. на цимбалах вже грали на сході України. Свідком існування цимбал у музичному побуті українців був Ференц Ліст. Він описав спосіб гри на народних цимбалах, коли музикант грає, тримаючи на реміні.

Народні цимбали мають вигляд плоского трапезовидного дерев'яного ящика, на якому натягнуто 13-18 хорів струн (тобто 2 - 3 струни на один тон). стрій був перше діатонічний, а потім став хроматичним. Об'єм спочатку був три, згодом чотири октави. Цимбали мають так звану квінтову підставку, яка ділить усі струни у співвідношенні два до трьох і дає можливість з

кожного хору видобувати два різні звуки. В Закарпатті побутують акомпануючі цимбали, що мають всього 7-8 хорів і використовуються виключно для гармонізації мелодії.

Народні цимбали - це жвавий ритмічний інструмент. Він надає динамічного характеру танцювальній музиці, і є невід'ємним учасником народних свят і обрядів у західних регіонах України. В гуцульських троїстих музиках - це один з провідних інструментів, що прекрасно звучить зі скрипкою. Музичні майстри прикрашають цимбали вишуканими орнаментами. На верхній деці вирізають отвір, через який музиканту на весіллі кидають гроші.

На фото представлено рідкісні гуцульські цимбали, що мають по 7 струн у хорі. Кажуть, що під музику гуцульських цимбал навіть карпатські

смереки танцюють...

Цимбали далеко не відразу отримали визнання в світі. "Рубильна дошка", а часом і більш образливо - "свиняча голова" - так називали цей інструмент у Німеччині, бо він мав занадто гучний і неприємний тембр. Можливо тому цимбали і не отримали там поширення. У 1874 р. музичний майстер Угорського королівського двору Йозеф Шунда сконструював концертні цимбали, що зайняли повноправне місце серед професійних інструментів світу. Його винахід дуже високо оцінив Ференц Ліст, а російський композитор Ігор Стравінський зробив переклад для цимбалів власних фортепіанних творів і ввів цей інструмент у свій балет "Ренар".

Цимбальна гра характеризується багатством різноманітних засобів музичної виразності. Тут і поодинокі удари різних відтінків, і виразне тремоло (часте чергування ударів обох паличок), що досить красиво звучить від *pianissimo* до *fortissimo* і підкреслює найемоційніші місця музичного твору. Концертні цимбали мають дзвінке гостре звучання у високому регістрі й глибоке, насичене - в низькому. Сьогодні гра на концертних цимбалах успішно викладається в музичних закладах усіх рівнів.

Цимбали - один з провідних інструментів Національного оркестру народних інструментів України. І хоча цей інструмент сконструював не український, а угорський майстер, українська музика звучить на ньому прекрасно!

Підготував Віктор Камінський

5 гривень 2006 рік. "Музичний інструмент - Цимбали"

Cimbale (Cimbal)

Cimbale (cimbal) je jedan od najstarijih žičanih instrumenata. Na asirskim freskama od III. tisućljeća prije Krista prikazano je žičano glazbalo u obliku plosnate kutije o koje se sviralo udaranjem batića. To je bio arapski santur – instrument od kojeg potječu razne vrste gusala i koji se svirao u početku na način trzanja žica prstima, a kasnije – uz pomoć posebnih batića, kojima se udaralo po žicama. Kod naroda Mediterana cimbal se zvao sambuki, kinnor, psalterioni, barbiton te drugo. Starogrčka kitara, latinski cimbolum, poljski i ukrajinski cimbale vuku svoje porijeklo baš od tog starog instrumenta s trokutnim drvenim okvirom, a kasnije i trapezoidnog oblika.

U Ukrajinu cimbale (ukr.Цимбали) su došli kao i u druge europske zemlje s Bliskog Istoka. Prvi dokumentarni zapis o cimbalima datira iz XVIII. st., cimbal su već svirali na istoku Ukrajine. Svjedok postojanja cimbalu u glazbenoj svakodnevici Ukrajinaca bio je Franz Liszt. On je opisao način sviranja narodnih cimbalu, kad muzičar svira držeći glazbalo na remenu.

Narodni cimbali imaju oblik plosnate trapezoidne drvene kutije preko vrha koje rastegnuto 13-18 skupina žica

(odnosno 2-3 žice u jednom tonu), tonaliteta je u početku bio dijatonskog tipa, a poslije hromatskog. Raspon u početku je bio tri, a kasnije četiri oktave. Cimbale imaju tzv. kvintnu osnovu, koja dijeli sve žice u omjeru dva naprama tri, što omogućuje dobiti od svake skupine dva različita zvuka. U Zakarpattiju sviraju se prateći cimbali koji imaju samo 7-8 skupina žica i koriste se isključivo za harmonizaciju melodije.

Narodni cimbali su “živ” ritmički instrument. On daje dinamičan karakter plesnoj glazbi, nezamjenjiv je sudionik pučkih gozbi i obreda u zapadnim regijama Ukrajine. U huculjskom tročlanom orkestru – trojisti muzyky - on je jedan od glavnih glazbala koji prekrasno zvuči s violinom. Glazbenici – virtuosi ukrašavaju cimbale otmjenim ukrasima. Gore na okviru izrezuju otvor kroz koji se izvođaču ubacuju novci na svadbi.

Na slici je prikazan huculjski cimbal sa po 7 žica u skupini. Priča se da uz glazbu huculjskih cimbalu plešu čak i karpatske smreke... Cimbale nisu odmah dobile priznanje u svijetu.

“Daska za čekić - Hackbrett”, a ponekad i još pogrdnije – “svinjska glava” tako su zvali ovaj instrument u Njemačkoj, jer je imao previše glasnu i

neugodnu boju zvuka. Možda zato nisu cimbale tamo uobičajene.

Godine 1874. glazbeni majstor Mađarskog kraljevskog dvora Jozef je napravio koncertne cimbale koji su zauzeli punopravno mjesto među profesionalnim glazbalima svijeta. Njegov novitet je visoko ocijenio Franz Liszt, a ruski skladatelj Igor Stravinskij napravio je interpretaciju za cimbale svojih dijelova za klavir i uključio taj instrument u svoj balet “Renar”. Sviranje cimbalu je karakteristično po bogatstvu različitih glazbenih izražajnih načina. Tu su i pojedinačni udarci raznih nijansa, i izrazito tremolo (često naizmjenično udaranje s oba batića), što dosta lijepo zvuči od pianissima do fortissima i naglašava najemotivnije dionice muzičkog djela. Koncertne cimbale imaju zvonak i jasan ton u visokom registru i dubok, bogat u niskom. Danas sviranje koncertnih cimbalu uspješno se predaje u glazbenim obrazovnim ustanovama.

Cimbal je jedan od glavnih instrumenata Nacionalnog orkestra narodnih instrumenata Ukrajine. Premda je taj instrument stvorio ne ukrajinski već mađarski majstor, ukrajinska glazba u izvedbi s njim zvuči čarobno!

S ukrajinskog prevela Marta Martinčić

● Članovi ukrajinskog društva iz Osijeka. Jurij Holodovych svira cimbale

120-godišnjica doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane

● Ukrajinska grkokatolička crkva Bezgrešnog začeća svete Ane u Lipovljanima

Za vrijeme vladanja Austro-Ugarske Monarhije, sjeverozapadne pokrajine sadašnje Ukrajine i teritorija Hrvatske, pripadale su istoj državi - Austrougarskoj. Predio sjevernih Karpata (današnja tromeda Ukrajine, Poljske i Slovačke), pripadao je pokrajini Lemkivščyna dok je nešto južnije na području Karpata i Zakarpattja bila pokrajina Halyčyna (svoj naziv je dobila po gradu Halyču). U oba ta područja je krajem XIX. i početkom XX. stoljeća bila velika socijalno – ekonomska kriza i tamošnje stanovništvo je jako teško živjelo. Pojavljuje se parcelizacija veleposjedničkog zemljišta čije njive siromašni seljaci nisu mogli kupovati te se stvara novi sloj bezemljaša i siromaha koji tu nisu mogli opstati. Tadašnja administracija Austrougarske monarhije organizira humano preseljavanje ovih siromašnih porodica širom svijeta (Kanada, SAD, Brazil,...) ali i na svoja nedovoljno naseljena područja u Vojvodinu, Bosnu i Slavoniju. Bila su to organizirana putovanja bez dokumenata

i vrlo često besplatna s organiziranim posebnim transportima.

Prema pisanim dokumentima, prvi su Ukrajinci u Lipovljane i okolicu doseljavali od 1894. do 1898. godine iz pokrajina Lemkivščyna, pa su tada i bili prozvani Lemcima. Nedugo potom, počeli su u Lipovljane doseljavati i Ukrajinci iz Karpatske i Zakarpatske Ukrajine, uglavnom iz područja Halyčyne /Galicije, pa su bili prozvani Galicijanima. U biti, sve su to bili Ukrajinci s prostora današnje Ukrajine, pripadnici grkokatoličke crkve i vjeroispovijesti.

U vrijeme doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane, najbliže župno grkokatoličko sjedište bilo je u mjestu Dišnik, nedaleko Garešnice. Želeći nastaviti svoju dušobrižničku misiju, Ukrajinci iz Lipovljana su stupili u kontakt s tamošnjim župnikom Mihajlom Mudrim, nakon čega je uslijedilo više kontakata i razgovora, te su bili upućeni na tadašnjeg grkokatoličkog križevačkog biskupa, a na kraju je to rezultiralo osnivanjem grkokatoličke župe u Lipovlj-

anima 1909. godine. Nitko tada sretniji od Ukrajinaca jer su imali mogućnost međusobnog okupljanja, duhovne obnove te organiziranog održavanja svoga jezika, kulture i običaja. Na ukrajinskim bogoslužjenjima se dosta pjeva, što je doprinijelo stvaranju crkvenog zbora koji je ujedno postao i okosnica pjevanja ukrajinskih pjesama. Ovo pjevanje je preneseno i u tada jedino hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Lipa" u Lipovljanima, gdje zajednički pjevaju i ukrajinske pjesme, ali i plešu atraktivne ukrajinske narodne plesove, sve do Domovinskog rata kada je kulturni život u Lipovljanima zamro.

U organizaciji tadašnjeg grkokatoličkog župnika u Lipovljanima o. Jaroslava Lešččesena, 1992. godine osnovano je prvo Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca u Lipovljanima pod imenom "Karpati", koji i danas nastavlja rad na očuvanju ukrajinskog jezika, kulture i običaja. Obilna aktivnost ovoga društva ostvaruje se u Lipovljanima, na području Sisačko-moslavačke županije, širom cijele Hrvatske te u državama Europe. Zajedno s ostalim pripadnicima nacionalnih manjina koje aktivno djeluju u Lipovljanima, redovito sudjeluju u svim kulturnim događanjima, čime doprinose kvalitetnom suživotu i prikazivanju svoje kulture. Naročito se to može vidjeti u organizaciji obnovljenih "Lipovljanskih susreta" gdje je aktivno sudjelovanje pripadnika Društva "Karpati" veoma zapaženo.

Kulturna suradnja s matičnom državom Ukrajinom je sve učestalija, pogotovo u zadnje vrijeme kada je postignuta dobra suradnja s Veleposlanstvom Ukrajine u Republici Hrvatskoj.

Posebna se pažnja poklanja radu s djecom koja se ogleda u folklornim i kulturnim nastupima najmlađih, u organizaciji te izučavanju ukrajinskog jezika i kulture po modelu C u Osnovnoj školi Josipa Kozarca Lipovljani, uključivanju djece na organiziranim ljetnim školama za ukrajinski jezik, te redovitom sudjelovanju djece na manifestacijama dječjeg stvaralaštva.

Zahvaljujući radu KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani i ukrajinskoj grkokatoličkoj crkvi Bezgrešnog začeća svete Ane u Lipovljanima, koji okupljaju u svojim sredinama pripadnike ukrajinske nacionalne manjine, u Lipovljanima se održao ukrajinski jezik, kultura i običaji i nakon 120 godina otkako su prvi doseljenici Ukrajinci nastanili ove prostore.

Ivan Semenjuk

Hrvatske postrojbe u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskim zemljama – Zakarpattju, Lemkivščyni, Volynji, Halyčyni i Bukovyni

Nastavak operacija na istočnim granicama Halyčyne/Galicije

10. nastavak

O zarobljavanju vodnika 25. domobranske pukovnije Josipa Broza kod Okne u Bukovyni 25. ožujka 1915. godine

● Hrvatski domobranci u Galiciji

Od potiskivanja Rusa iza istočnih granica Galicije i Bukovyne, rovovske pozicije uz meandrirajuću rijeku Dnjister na istočnom pograničju Bukovyne držale su postrojbe 42. pješačke pukovnije. Kod mjesta Okno nalazile su se postrojbe 25. zagrebačke pukovnije. Na Uskrs 25. ožujka 1915. kada je ovaj blagdan bio istog dana i po julijanskom i po gregorijanskom kalendaru /katolički i pravoslavni/, Rusi iznenada pokreću novu jaku ofenzivu. Toga dana većina časnika nije bila u svojim jedinicama nego su u pozadini, u stožeru slavili Uskrsne blagdane. Vodnik u jednoj od bojni 25. domobranske pukovnije Josip Broz nalazio se u rovu kada je rusko pješastvo počelo nadirati na njihove rovovske položaje. Domobranci su u početku uspješno odolijevali prodorima dok obrana na susjednoj poziciji nije probijena žestokim napadima čerkeske konjice iz "Divlje divizije". Biograf Josipa Broza prenosi njegova sjećanja; "Čerkezi su opkolili bataljon /bojnu, op.B.G./ u kojem se nalazio Josip Broz. Sjahali su sa svojih konja i s kopljima u rukama jurnuli s leđa na rovove tog bataljona. Zauzet odbijanjem napada ruske pješadije, bataljon nije uopće primijetio dolazak Čerkeza. Čerkezi su se prosto sjurili u domobranske rovove. Jedan Čerkez, sa svojim kopljem dugim dva metra, naletio je na Josipa Broza, koji je u ruci imao pušku s bajunetom. Vješt mačevalac, Josip Broz je odbio nalet prvog Čerkeza, ali je u tom trenutku pritrčao Josipu Brozu i drugi Čerkez s leđa i zabio mu u lijevu lopaticu željezni vrh svoga koplja" O daljnjem

zbivanju sjeća se Josip Broz; "Dok sam odbijao napade onog prvog Čerkeza, odjednom sam osjetio strahovit udar u leđa. Okrenuo sam se i vidio iskeženo lice drugog Čerkeza i ogromne crne oči s jakim obrvama. Pao sam. Čerkezi su tada počeli da kasape sve od reda, pa čak i kolju noževima pojedine domobrane. Nešto kasnije naišla je ruska pješadija, koja je zaustavila ovo orgijanje Čerkeza. Istovremeno su Čerkezi zarobili i čitav štab domobranskog puka.."

Josip Broz je, poput mnogih preživjelih zarobljenih austrougarskih vojnika završio kod Kazana, kasnije u Ardatovu, a zatim je prebačen u gradić Kungur na Uralu, jedan od mnogih zarobljeničkih vojnih logora duboko na ruskom istoku.¹

Nakon pada Przemysla 28. i 29. veljače, ruske snage se koncem ožujka i početkom travnja okreću prema karpatskim visovima. Austrougarska 2. armija Behm-Ermelija povlači se u dubinu Karpata dok se 3. armija uspijeva održati na visovima južno od Medzilaborca zapriječujući nadiranje ruskih snaga prema dolini Laboreca. Do sredine travnja borbe su se na Karpatima stišale a da niti jedna strana nije bila zadovoljna konačnim rezultatom iako je svaka strana izgubila više desetaka tisuća svojih boraca.²

Raspijevani Hrvat na dugom putu u zarobljeništvo u dubini Rusije

Od samog početka rata, pa sve u većem broju kroz 1915., 1916. i 1917. godinu teretni vlakovi su dnevno i tjedno iz sabirnih centara ratnih zarobljenika na području Ukrajine odvozili stotine i tisuće austrougarskih ratnih zarobljenika preko Kyjiva) prema istoku u zarobljeničke logore u dubini Rusije, prema Uralu i dalje prema Sibiru.²⁰⁾

Škot R. H. Bruce Lockhart je, kao činovnik britanskog generalnog konzulata boraveći u Moskvi od 1912. do 1918. godine, bio svjedok i sudionik povijesnih zbivanja u Rusiji u vrijeme priprema i tijekom Prvog svjetskog rata na Istočnom bojištu /za rusku stranu Jugozapadno bojište/ te revolucionarnih previranja u Car-

skoj Rusiji sve do dolaska na vlast boljševičke partije. O tom boravku, opservacijama i neposrednim kontaktima s najznamenitijim povijesnim ličnostima u carističkoj i boljševičkoj Rusiji objavio je memoare.

U opisu jednog kratkog boravka u Kyjivu, u Ukrajini, koncem ožujka 1915.g., opisao je impresivan doživljaj s austrougarskim ratnim zarobljenicima u teretnim vagonima na željezničkoj postaji u predgrađu Kyjiva, gdje su se zaustavili na svom dugom putu prema hladnom istoku, u dubinu Rusije;

..."Kad smo se približili Kyjivu, /bilo je to na Veliki petak, op. B.G./stajali smo dosta dugo vremena na jednoj pokrajnjoj stanici. Jedan vlak koji je vozio austrijske zarobljenike, stajao je na sporednoj pruzi. Zarobljenici, prividno bez straže, izmislili su iz svojih teretnih vagona i visjeli su na drvenim gredama, uživajući u prvoj toploti sjevernoga sunca, prije nego će nastaviti svoj dugi put u Sibiriju. Jadni ljudi! Izgledali su isto tako slabo hranjeni, kao što su bili jedno obučeni. U Moskvi bi me vijest o zarobljavanju tolikih tisuća zarobljenika uvijek ispunjavala vatrenim oduševljenjem. Ovdje, licem u lice s ovim jadnicima, zaokupljala me samo jedna misao. Snodgrass, američki generalni konzul, koji je zastupao njemačke interese u Rusiji, točno mi je opisao strašne prilike u ruskim zarobljeničkim logorima i s dubokim sažaljenjem u srcu, mislio sam na to, koliki će od ovih jadnih mladića, od kojih su mnogi, sigurno, sretni da su zarobljeni i ne poznaju svoju sudbinu koja ih čeka, opet vidjeti svoju domovinu. je opisao strašne prilike u ruskim zarobljeničkim logorima i s dubokim sažaljenjem u srcu, mislio sam na to, koliki će od ovih jadnih mladića, od kojih su mnogi, sigurno, sretni da su zarobljeni i ne poznaju svoju sudbinu, koja ih čeka, opet vidjeti svoju domovinu.

Tada, dok sam stajao kod otvorenoga prozora gledajući ih više kao što posjetitelj promatra novu životinju u zoološkom vrtu, jedan od zarobljenika počne pjevati Intermezzo iz opere "Cavalleria Rusticana" Pietra Mascag-

● Ušće rijeke Seret u Dnjister

nija. Bio je to neki Hrvat i proljeće je ugrijalo njegovo srce, dozvavši mu u spomen njegovu dalmatinsku domovinu. On se savršeno ništa nije brinuo za naš vlak pun Rusa. Pjevao je sebi za radost i pjevao je kao da mu srce hoće pući. Ne znam tko je bio. Možda je bio tenor zagrebačke opere. Ali utisak, koji je proizveo njegov glas na ovoj maloj stanici sa svojom pozadinom zelenih polja i voćnjaka, bijaše čaroban. Njegovi drugovi – zarobljenici prestadoše s bacanjem kamenčića. Rusi u našem vlaku ustadoše sa svojih mjesta i stajahu u tihom oduševljenju kod prozora. A kad je svršio, kod Austrijanaca i kod Rusa, izbije jedinstveno spontano oduševljenje, a iz vagona padala je na zarobljenike prava kiša cigareta, jabuka i kolača. Pjevač se ozbiljno nakloni i okrene glavu.

Tada se začuje zvižduk /vlaka/ i mi nastavismo svoj put.²¹⁾

Prve borbe uz desnu i lijevu obalu Dnjistra

U isto vrijeme, kada ojačane njemačke i austrougarske postrojbe odlučnom ofenzivom potiskuju Ruse od Horlica i sa Sana i cijele Poljske i kada je 22. lipnja oslobođen Ljviv, 7. armija istiskujući Ruse iz Karpata nastupa prema Dnjistru na liniji istočno od gradova Stanislava i Kolomyje.

Nakon zauzetog prostora oko desne obale Dnjistra nasuprot Nižniva i Koropec, od 17. lipnja počinju pripremne operacije za stvaranje uvjeta prelaska

na lijevu obalu ove velike galicijske rijeke s ciljem dolaska na najistočnije granice Austro-Ugarske, odnosno oslobađanje preostalog dijela okupirane Galicije. Kod Przevozice (danas južni dio Koropec) u sljedećim danima satnije 16. i 54. pješačke pukovnije uz pomoć drugih satnija uz velike gubitke u mrtvima i ranjenima uspijevaju osvojiti pozicije unutar velikog meandra s lijeve strane Dnjistra sa seoskim naseljima Horyhljady, Zamčiska i Ostrovec.

Od 13. srpnja novi proboji na južnom dijelu Dnjisterske bojišnice oko ušća rijeke Seret. U borbama koje se vode za preuzimanje ruskih obrambenih linija oko Koscielnika, sela Kulakivci a najviše za uzvišenje kod

Duinova sudjelovale su artiljerijske postrojbe 42. domobranske divizije i 6. pješačke divizije s 56 topova i satnije 27. domobranske pješačke pukovnije, 16. austrougarske pješačke pukovnije, 13. austrougarske pješačke pukovnije, 66. pješačke pukovnije, 87. pješačke pukovnije, 2. bosansko-hercegovačke pješačke pukovnije. U žestokim borbama 19. srpnja, s brojčano nadmoćnijim istočnosibirskim i drugim ruskim snagama kod Duinova, poginuo je ili teško ranjen veliki broj austrougarskih vojnika i časnika. Samo je iz 16. pukovnije poginulo 164, ranjeno je 274, a 330 nestalih – zarobljenih vojnika i časnika.

Pukovnik Raimund Budiner, za-

povjednik 16. pješačke pukovnije o bitci kod Duinova u Ratnom dnevniku austrougarske varaždinske pješačke pukovnije br.16 zapisao je dva dana kasnije (22. srpnja 1915.):

“Ujutro 19. srpnja teška se topnička paljba čula duž cijele bojišnice, najintenzivnija je bila kod Duiniva, uporišta 3. dragunske pukovnije, dijelova postrojbi 11. ulanske i 10. huzarske pukovnije te 5. satnije vlastite pukovnije.

Od 3,30 do 5, 45 h na udaru teške topničke paljbe i paljbe lakih topničkih bitnica bili su i rovovi koji nisu bili zaštićeni žičanim zaprjekama. Još prije 5, 30 h primijećeni su pojedini vojnici kako napuštaju zaklone. Djelotvornost paljbe povećavalo je i kamenito tlo. Navedene su postrojbe Rusi jednostavno pregazili. Istovremeno su uslijedili jaki proboji na cijeloj bojišnici, i to posebno na položajima središnjeg uporišta, kamo su se povukli Bosanci. Tri puta je satnik Bandl uz podršku konjaničkih časnika 8. satniju predvodio u protunapad i sva se tri puta morao povući. Satnija je izgubila 50% ljudi. U međuvremenu su Rusi probili bojišnicu i na mostu 191. Između 6. satnije vlastite i 10. satnije 13. pješačke pukovnije stvorila se praznina u koju su prodrli Rusi nakon što su tijekom noći neopaženo stigli do bojišnice vlastite pukovnije... Mnogi su časnici i vojnici poginuli ili su zarobljeni”²²⁾

(Nastavak slijedi u idućem broju)

Boris Graljuk

¹ Vladimir Dedijer, Josip Broz Tito, Prilozi za biografiju, Beograd, 1955, 63. – 65.

² Iako ne postoje pouzdani podatci o gubitcima, austrijski službeni podatci govore o 600 000 do 800 000 ljudi. Jedna desetina su poginuli, tri do pet desetina je ranjeno i oboljelo a ostali su zarobljeni. Prema drugom proračunu, od 1. siječnja do 30. travnja 1915. austrougarska vojska je na ruskom frontu izgubila 793 000 ljudi, zajedno s posadom Przemysla, od čega je bilo 358 000 mrtvih, nestalih i zarobljenih. I ruski gubici u ovom periodu ratovanja su bili veliki ali značajno manji od austrougarskih. P.Tomac, isto, 199. f.n. 8.

²⁰ Dinko Čutura, Lovro Galić, Veliki rat.,

²¹ R.H.B. Lochart, Moskva 1912.-1918., uspomene britanskog diplomate, Zagreb, 1941, 62.-63.

²² Isto, 60.- 62.

